

151. löggjafarþing 2020–2021.

Þingskjal x — x. mál.

Stjórnarfrumvarp.

Frumvarp til laga

um Fjarskiptastofu

Frá samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra.

1. gr.

Fjarskiptastofa.

Fjarskiptastofa er sjálfstæð stofnun sem heyrir stjórnarfarslega undir ráðherra.

2. gr.

Hlutverk.

Fjarskiptastofa hefur yfirlit og heildarsýn yfir útbreiðslu og eiginleika fjarskiptainnviða hér á landi.

Fjarskiptastofa annast stjórnsýslu og eftirlit með framkvæmd fjarskipta- og netöryggismála, þ. á m.:

- a. framkvæmd laga um fjarskipti,
- b. framkvæmd laga um öryggi net- og upplýsingakerfa veitenda stafrænna þjónustu,
- c. framkvæmd laga um íslensk landshöfuðlén,

Fjarskiptastofa skal hafa eftirlit með því að framkvæmd og starfsemi sem henni er að lögum falið að hafa eftirlit með séu í samræmi við lög, reglugerðir, reglur, skilyrði eða ákvarðanir sem um viðkomandi starfsemi gilda og að starfsemin sé að öðru leyti í samræmi við heilbrigða og eðlilega viðskiptahætti.

3. gr.

Markmið.

Stofnunin skal með starfsemi sinni stuðla að aðgengilegum, greiðum, hagkvæmum, skilvirkum og öruggum fjarskiptum. Stofnunin skal gæta að byggðasjónarmiðum og umhverfissjónarmiðum í starfsemi sinni.

Stofnunin skal stuðla að öryggi almennings, fyrirtækja og samfélagsins alls á sviði fjarskipta og netöryggis. Sérstök áhersla skal lögð á viðbragðsgetu netöryggissveitar og þjónustu við samfélagið, almenning og fyrirtæki. Stofnunin skal leitast við að auka vernd og valmöguleika neytenda og stuðla að virkri samkeppni og hagkvæmum fjárfestingum á fjarskiptamarkaði.

Fjarskiptastofa skal í starfsemi sinni stuðla að nýsköpun, innleiðingu og hagnýtingu fjarskiptatækni hér á landi, í því skyni að hámarka jákvæð áhrif tækninnar á samkeppnisstöðu og framþróun samfélagsins.

4. gr.

Forstjóri og starfsmenn.

Ráðherra skipar forstjóra Fjarskiptastofu til fimm ára í senn. Hann skal hafa háskólamenntun sem nýtist í starfi og búa yfir viðeigandi þekkingu og reynslu. Forstjóri ber ábyrgð á starfsemi og rekstri Fjarskiptastofu, mótar áherslur, skipulag, verkefni og starfshætti og annast daglega stjórn stofnunarinnar.

Starfsmenn Fjarskiptastofu mega ekki vera stjórnarmenn eða starfsmenn félaga eða annarra aðila sem þeir hafa eftirlit með. Þeir mega ekki vera í hagsmuna- eða fjárhagstengslum við slíka aðila eða samtök þeirra.

5. gr.

Persónuvernd.

Fjarskiptastofu er heimil vinnsla persónuupplýsinga, þ.e. upplýsinga sem nauðsynlegar þykja við athugun á málum sem Fjarskiptastofa vinnur að samkvæmt lögum þessum, að uppfylltum skilyrðum laga um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga.

6. gr.

Samkeppni.

Fjarskiptastofa skal stuðla að samkeppni á sviði fjarskiptaþjónustu og koma í veg fyrir óréttmæta viðskiptahætti m.a. með því að:

- a. Vinna gegn röskun eða takmörkun á samkeppni á fjarskiptamarkaði,
- b. ýta undir hagnýta notkun tíðna og númera og viðhafa skilvirkra stjórn á notkun þessara gæða,
- c. stuðla að því að gætt sé jafnræðis við meðferð mála er varða fjarskiptafyrirtæki sem búa við sömu aðstæður.
- d. gæta að tæknilegu hlutleysi fjarskiptavirkja og fjarskiptaþjónustu eins og við á,
- e. stuðla að hagkvæmum fjárfestingum og nýsköpun í nýjum og endurbættum grunnvirkjum, þ. á m. með því að tryggja að við álagningu kvaða um aðgang sé tekið viðeigandi tillit til þeirrar áhættu sem tekin er með fjárfestingu og stuðlað að samstarfi við útbreiðslu neta, án þess að raska samkeppni og
- f. taka hæfilegt tillit til hugsanlegra mismunandi skilyrða til innviðasamkeppni og aðstöðu neytenda á ólíkum landssvæðum.
- g. leggja aðeins kvaðir á aðila fyrir fram að því marki sem nauðsynlegt er til að tryggja virka og varanlega samkeppni í þágu endanotenda og draga úr eða aflétta slíkum kvöðum um leið og það skilyrði er uppfyllt og

7. gr.

Alþjónusta og aðrir hagsmunir almennings.

Fjarskiptastofa skal gæta hagsmuna almennings m.a. með því að:

- a. Vinna að því að allir landsmenn eigi aðgang að alþjónustu,
- b. stuðla að vernd réttinda endanotenda í viðskiptum þeirra við fjarskiptafyrirtæki,
- c. vinna að ráðstöfunum til að vernda persónuupplýsingar og friðhelgi einkalífs,
- d. stuðla að birtingu skýrra upplýsinga fyrir notendur og gagnsærra gjaldskráa og skilmála fyrir almenna fjarskiptaþjónustu,
- e. tryggja hag notenda sem best, þ.m.t. einstakra þjóðfélagshópa þ.á m. öryrkja,
- f. tryggja að heildstæði, áreiðanleika og öryggi almennra fjarskiptaneta sé viðhaldið.
- g. Stuðla að eflingu netöryggis, m.a. með leiðbeiningum og fræðslu.

8. gr.

Öryggi og almannavarnir.

Fjarskiptastofa skal stuðla að því að fjarskiptanet hér á landi byggi á bestu framkvæmd og nýjstu stöðlum og ávallt sé litið til áreiðanleika- og öryggissjónarmiða þ.m.t. við uppbyggingu nýrra fjarskiptainnviða.

Fjarskiptastofa skal stuðla að áreiðanlegum fjarskiptum út frá hagsmunum almannavarna, neyðarfjarskipta, og netöryggis og skal vera ráðgefandi aðili fyrir yfirvöld þegar almannavarnarástand er yfirvofandi, það stendur yfir og er afstaðið.

Þegar almannavarnaástandi hefur verið lýst yfir getur Fjarskiptastofa gefið fjarskiptafyrirtækjum fyrirmæli um aðgerðir til að tryggja fjarskiptasamband á tilteknu svæði, svo sem að opnað skuli fyrir reikibjónustu

9. gr.

Netöryggissveit.

Netöryggissveit Fjarskiptastofu er landsbundið öryggis- og viðbragðsteymi vegna atvika og áhættu er varðar net- og upplýsingaöryggi, ógnir, hættur og atvik á netinu hér á landi og gegnir hlutverki CSIRT-teymis fyrir Ísland. Netöryggissveitin er tengiliður íslenskra stjórnvalda í alþjóðlegu samstarfi CSIRT-teyma.

Netöryggissveit er ætlað að fyrirbyggja og draga úr hættu á netárásum og öðrum öryggisatvikum í netumdæmi Íslands eins og kostur er og sporna við og lágmarka tjón á fjarskiptamarkaði og mikilvægum innviðum í skilningi laga um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða. Netöryggissveitin leitast við að greina ógnir og atvik á frumstigi í netumdæmi Íslands, fyrirbyggja og takmarka útbreiðslu þeirra og tjón sem af þeim kann að hljóta. Netöryggissveit samhæfir aðgerðir aðila varðandi viðbrögð við ógnum og atvikum, í samstarfi við ríkislögreglustjóra þegar við á.

Starfslið netöryggissveitar skal uppfylla skilyrði öryggisvottunar skv. 24. gr. varnarmálalaga, nr. 34/2008. Hið sama gildir um annað starfslið sem kemur að netöryggismálum hjá Fjarskiptastofu og því ráðuneyti sem fer með mál er varða netöryggi.

Forstjóri Fjarskiptastofu veitir aðgangsheimildir að starfssvæði netöryggissveitar. Takmarka má, synja um eða afturkalla aðgangsheimild af öryggisástæðum eða ef allsherjarregla krefst þess.

Þeim einum er heimill aðgangur að starfssvæði netöryggissveitar sem þangað á lögmætt erindi og hefur gilda aðgangsheimild.

10. gr.

Gagnagrunnur almennra fjarskiptaneta.

Fjarskiptastofa heldur stafrænan gagnagrunn um almenn fjarskiptanet. Í gagnagrunninn skal skrá upplýsingar um staðsetningu og tæknilega eiginleika almennra fjarskiptaneta, bæði um virka og óvirka kerfishluta. Trúnaður skal ríkja um upplýsingar sem skráðar eru í gagnagrunninn, sbr. þó 4.-5. mgr.

Skýlt er að veita Fjarskiptastofu allar nauðsynlegar upplýsingar til skráningar í gagnagrunninn og gerð útbreiðsluspár á því formi sem stofnunin ákveður. Fjarskiptastofa getur sett reglur um samræmda skráningu upplýsinga af hálfu fjarskiptafyrirtækja og búið til sniðmát fyrir upplýsingasöfnun sem þau skulu nota.

Fjarskiptastofu er heimilt að hagnýta upplýsingar í gagnagrunninum í starfsemi sinni, m.a. vegna:

- a. Eftirlits með virkni, áreiðanleika, öryggi og heildstæði fjarskiptaneta,

- b. aðgerða til að finna og koma í veg fyrir skaðlegar fjarskiptatruflanir,
- c. gerðar korta um útbreiðslu og útbreiðsluspár fjarskiptaneta og -þjónustu,
- d. greiningar á markaðsbresti vegna ríkisaðstoðar,
- e. greiningar á samkeppni á fjarskiptamörkuðum og athugunar á samlegðartækifærum við uppbyggingu, rekstur og samnýtingu fjarskiptainnviða.

Heimilt er að óska eftir og nýta upplýsingar úr gagnagrunninum endurgjaldslaust vegna stöðumats og stefnumótunar á sviði fjarskipta. Fjarskiptastofu er heimilt að veita öðrum viðeigandi stjórnvöldum aðgang að gagnagrunninum, að hluta eða öllu leyti, til þess að vinna að verkefnum og uppfylla skyldur sínar á sviði almannavarna, lýðheilsu, skipulags- og umhverfismála. Falli til kostnaður við að veita aðgangi skv. 2. málsl. skal hann borinn af því stjórnvaldi sem hans óskar.

Heimilt er að opna fyrir takmarkaðan aðgang almennings að gagnagrunninum, til að mynda um tengingar á mismunandi svæðum sundurliðað eftir staðföngum. Þó skal takmarka aðgengi að upplýsingum ef það er nauðsynlegt í ljósi öryggis neta og áreiðanleika þeirra, þjóðaröryggis, lýðheilsu eða öryggis almennings, trúnaðarkvaða, réttmætra samkeppnishagsmuna og rekstrar- og viðskiptaleyndarmála.

Fjarskiptastofu er heimilt á grundvelli sérstaks þjónustusamnings að fela óháðum aðila að hýsa og reka gagnagrunninn séu viðeigandi kröfur um öryggi upplýsinga uppfylltar.

11. gr.

Útbreiðsluspár háhraðaneta.

Fjarskiptastofa skal vinna heildstætt útbreiðslukort fyrir háhraðanet á a.m.k. þriggja ára fresti. Þá getur stofnunin unnið svæðisbundna útbreiðsluspá fyrir háhraðanet. Leiði útbreiðsluspá í ljós að ekkert fjarskiptafyrirtæki eða opinber aðili hyggist leggja slíkt net, eða uppfæra net sín, á tilteknu svæði innan ákveðinna tímamarka skal stofnunin birta þær niðurstöður.

Fjarskiptastofu er heimilt að bjóða aðilum að lýsa yfir áformum um uppbyggingu eða uppfærslu neta skv. 1. mgr. á viðkomandi svæði innan umræddra tímamarka. Berist Fjarskiptastofu slík yfirlýsing getur stofnunin kannað hvort aðrir aðilar hafi áform um uppbyggingu á viðkomandi svæði. Stofnunin skal í boðum sínu tilgreina þær upplýsingar sem fylgja skulu yfirlýsingum aðila.

Fjarskiptastofa skal afhenda, að gættum trúnaði, hlutaðeigandi stjórnvöldum sem fara með úthlutun opinbers fjármagns til útbreiðslu háhraðaneta og gerð svæðisbundinna áætlana yfirlýsingar um áform skv. 2. mgr. enda ber þeim að taka tillit til upplýsinga skv. 11. gr. og ákvæði þessu. Þá skal Fjarskiptastofa taka mið af ákvæði þessu við framkvæmd verkefna sinna á sviði tíðniúthlutana og alþjónustu.

12. gr.

Framþróun og uppbygging fjarskipta.

Fjarskiptastofa skal stuðla að framförum á fjarskiptamarkaði, m.a. með því að greiða fyrir hagkvæmri uppbyggingu fjarskipta sem byggð er á samnýtingu eða samstarfi, að teknu tilliti til samkeppnissjónarmiða.

Stofnunin skal leitast við að sýna framsýni og frumkvæði, fylgjast grannt með tækniþróun á alþjóðavísu og leitast við að hafa getu til að takast á við tæknilegar áskoranir og samfélagsbreytingar sem fylgja fjórðu iðnbyltingunni, hlutanetinu, gervigreind og annarri nýtækni sem fjarskipta- og nettækni mun byggjast á.

13. gr.

Rannsóknir, þróunarstarf og fræðsla.

Fjarskiptastofu er heimilt að taka þátt í rannsóknum og þróunarstarfi á starfsviði sínu, þ.m.t. þátttaka í nýsköpunarverkefnum.

Fjarskiptastofa skal stuðla að fræðslu á starfsviði sínu, m.a. í því skyni að bæta þekkingu á sviði netöryggismála.

Fjarskiptastofa skal taka þátt í þróun markaðar fyrir fjarskipta- og upplýsingatækni m.a. með því að:

- a. Vinna gegn hindrunum í vegi framboðs á fjarskiptanetum, aðstöðu og þjónustu sem þeim tengist og fjarskiptaþjónustu,
- b. hvetja til uppsetningar og þróunar fjarskiptaneta og gagnvirkni þjónustu sem nær til allra ríkja innan Evrópska efnahagssvæðisins,
- c. stuðla að hagkvæmum samruna fjarskiptatækni og upplýsingatækni eftir því sem unnt er,
- d. stuðla að þróun upplýsingasamfélagsins og netöryggis með markvissri kynningu þróunar og viðmiða og innleiðingu nýrrar tækni og vinnubragða,

14. gr.

Ráðgjöf til stjórnvalda.

Fjarskiptastofa skal vera ráðgefandi fyrir stjórnvöld og ráðuneyti um málefni er varða fjarskipti, netöryggismál, tækniþróun á sviði fjarskipta og öryggi net- og upplýsingakerfa og hafa eftirlit með því að Ísland uppfylli á hverjum tíma þær skuldbindingar sem mælt er fyrir um í alþjóðlegum samningum á umræddum sviðum. Skal stofnunin gera tillögur til ráðherra um nauðsynlegar breytingar á lögum og reglugerðum ef þess gerist þörf.

15. gr.

Eftirlitsúræði og viðurlög.

Fjarskiptastofa getur krafist þá sem stunda starfsemi sem fellur undir lög um fjarskipti, og önnur lög sem undir stofnunina heyra, um allar upplýsingar sem nauðsynlegar þykja við athugun einstakra mála. Í tengslum við eftirlit og athuganir mála samkvæmt ákvæðum laga um fjarskipti sem ekki snúa að fjarskiptafyrirtækjum er einstaklingum og lögaðilum skylt að láta Fjarskiptastofu í té allar upplýsingar og gögn sem hún telur nauðsynleg. Um aðgang að og vinnslu upplýsinga vegna starfrækslu netöryggissveitar og um eftirlit með starfsemi stafrænna grunnvirkja og veitenda stafrænnar þjónustu fer samkvæmt lögum um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða.

Fjarskiptastofa getur krafist fjarskiptafyrirtæki um upplýsingar í sambandi við almenna heimild, réttindi eða sérstakar kvaðir, m.a.:

- a. Vegna kerfisbundinnar eða tilfallandi könnunar á því að hlítt sé skilyrðum um greiðslu jöfnunargjalds, um gagnkvæma starfrækslu þjónustu og samtengingu neta og um stafrækslugjöld fyrir tíðni og númer,
- b. vegna könnunar þess að farið sé eftir skilyrðum almennra heimilda og réttinda að fenginni kvörtun eða þegar stofnunin hefur aðrar ástæður til að ætla að skilyrði sé ekki virt eða þegar stofnunin hefur að eigin frumkvæði hafið rannsókn,
- c. í samræmi við reglur um málsmeðferð við veitingu réttinda til notkunar tíðna og númera og mat á umsóknum þar að lútandi, svo og í því skyni að stuðla að skilvirkri notkun og stýringu á fjarskiptatíðnirófi og númeraforða í samræmi við ákvæði laga um fjarskipti,

- d. vegna útgáfu upplýsinga um samanburð á gæðum og verði þjónustu í þágu notenda,
- e. í afmörkuðum tölfræðilegum tilgangi, eða vegna þátttöku í alþjóðasamstarfi, t.d. í samanburðarrannsóknnum eða úttektum,
- f. vegna markaðsgreiningar og
- g. í tengslum við landfræðilega kannanir á útbreiðslu fjarskiptaneta.

Að undanteknum upplýsingum skv. c-lið 2. mgr. má hvorki krefjast upplýsinga samkvæmt þessari grein áður en veittur er aðgangur að markaði né gera þær að skilyrði fyrir slíkum aðgangi. Þegar Fjarskiptastofa óskar eftir þessum upplýsingum frá fjarskiptafyrirtækjum skal stofnunin gera grein fyrir því í hvaða tilgangi á að nota upplýsingarnar. Upplýsingar sem afhentar eru Fjarskiptastofu skv. 1. og 2. mgr. skulu vera réttar, fullnægjandi og uppfærðar.

Sem hluta af eftirliti er Fjarskiptastofu heimilt að krefjast þess að henni séu m.a. látnir í té ársreikningar, milliuppgjör, yfirlýsingar endurskoðenda eða aðrar sambærilegar upplýsingar. Getur stofnunin krafist hvort sem er munnlegra eða skriflegra upplýsinga, innan hæfilegs frests sem hún ákveður.

Sem hluta af eftirliti er Fjarskiptastofu heimilt að krefjast upplýsinga og gagna um skipulag net- og upplýsingaöryggis sem að mati stofnunarinnar eru nauðsynleg vegna eftirlits, þ.m.t. reglubundinnar skýrslugjafar. Fjarskiptastofa getur kallað til skýrslugjafar einstaklinga sem það telur búa yfir upplýsingum um tiltekið mál.

Fjarskiptastofa getur með sömu skilyrðum og í 4. mgr. krafist þess að fá gögn afhent til athugunar. Skulu þau afhent innan hæfilegs frests sem stofnunin setur.

Telji Fjarskiptastofa að fjárhagsstaða fjarskiptafyrirtækja sé slík að hætta sé á að viðkomandi uppfylli ekki skyldur þær sem mælt er fyrir um í almennum heimildum, réttindum, rekstrarleyfum eða skilgreindum alþjónustukvöðum getur stofnunin krafist þess að bætt verði úr innan tiltekins frests.

Fjarskiptastofa getur við rannsókn máls gert nauðsynlegar athuganir á starfsstað fjarskiptafyrirtækja sem úthlutað hefur verið réttindum og lagt hald á gögn þegar ríkar ástæður eru til að ætla að brotið hafi verið gegn lögum þessum, lögum um fjarskipti eða reglum eða ákvörðunum stofnunarinnar. Við þessar aðgerðir skal fylgja ákvæðum laga um meðferð sakamála um leit og hald á munum.

Vanræki fjarskiptafyrirtæki skyldur sínar eða uppfylli ekki kröfur sem Fjarskiptastofa gerir um úrbætur innan hæfilegs frests getur stofnunin svipt viðkomandi réttindum til tíðna og númera eða tilkynnt fjarskiptafyrirtæki að það njóti ekki lengur almennrar heimildar, að undangenginni skriflegri viðvörun. Um kröfur Fjarskiptastofu um úrbætur gagnvart stafrænum grunnvirkjum og veitendum stafrænnar þjónustu fer samkvæmt lögum um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða.

Fjarskiptastofa skal gera ráðstafanir til að stöðva rekstur fjarskiptafyrirtækis sem starfar án heimildar eða uppfyllir ekki skilyrði laga og reglna um slíka starfsemi. Er heimilt að leggja á dagsektir í þessu skyni, sbr. 23. gr.

Forstjóra Fjarskiptastofu er heimilt að fela öðrum hæfum aðilum að framkvæma einstaka þætti skoðunar sem framkvæmd er með heimild í lögum þessum.

16. gr.

Lausn deilumála fjarskiptafyrirtækja.

Komi upp deilur milli fyrirtækja sem reka almenn fjarskiptanet, *veita almenna fjarskiptaþjónustu eða aðstöðu* um skyldur sem leiðir af lögum um fjarskipti getur deiluaðili beint málinu til Fjarskiptastofu. Fjarskiptastofa skal leita sátta með aðilum ef stofnunin metur

það líklegt til árangurs. Náist ekki samkomulag skal skorið úr ágreiningi með ákvörðun eins fljótt og við verður komið og eigi síðar en innan fjögurra mánaða nema sérstaklega standi á.

Ákvörðun Fjarskiptastofu skal birta opinberlega með fyrirvara um kröfu um viðskiptaleynd.

Ef deila milli fjarskiptafyrirtækis á Íslandi og fjarskiptafyrirtækis í öðru ríki á Evrópska efnahagssvæðinu, um annað en úthlutun tíðniréttinda, hefur áhrif á viðskipti milli ríkja, skal Fjarskiptastofa viðhafa samráð um lausn deilunnar í samræmi við skuldbindingar skv. samningnum um Evrópska efnahagssvæðið. Fjarskiptastofa getur samþykkt tímabundnar ráðstafanir í undantekningartilvikum, hvort heldur að beiðni aðila eða eigin frumkvæði, þar sem nauðsynlegt er að bregðast skjótt við til að standa vörð um samkeppni eða vernda hagsmuni endanotenda. Málsmeðferð samkvæmt þessari grein skal ekki koma í veg fyrir að deila verði borið undir dómstóla.

Þegar deiluaðilar eru hvor frá sínu landi innan Evrópska efnahagssvæðisins skulu fjarskiptaeftirlitsstofnanir landanna tveggja eiga samstarf um lausn deilunnar.

Fjarskiptastofa getur í ákveðnum tilfellum gripið inn í deilur aðila að eigin frumkvæði til þess að ná markmiðum laga um fjarskipti eða öðrum lögum sem stofnunin starfar samkvæmt.

Fjarskiptastofu er heimilt að setja reglur um málsmeðferð samkvæmt þessari grein.

17. gr.

Kvartanir.

Telji neytendur fjarskiptaþjónustu, eða aðrir sem hagsmuna hafa að gæta, að fjarskiptafyrirtæki brjóti gegn skyldum sínum samkvæmt lögum um fjarskipti, eða gegn skilyrðum sem mælt er fyrir um í almennum heimildum, réttindum eða í rekstrarleyfi eða skilgreindum alþjónustukvöðum, getur hlutaðeigandi beint kvörtun til Fjarskiptastofu um að hún láti málið til sín taka.

Fjarskiptastofa skal leita álits viðkomandi fjarskiptafyrirtækis á kvörtuninni og jafnframt freista þess að jafna ágreining aðila á skjótan hátt. Náist ekki samkomulag skal úr ágreiningi skorið með ákvörðun.

Fjarskiptastofu er heimilt að setja reglur um lausn slíkra ágreiningsmála.

18. gr.

Heimild til bráðabirgðaákvörðunar.

Telji Fjarskiptastofa nauðsynlegt að taka ákvörðun í einstökum málum án tafar, enda sé hætt á því að dráttur á úrskurði valdi því að réttindi aðila máls fari forgörðum eða hann verði fyrir verulegu fjártjóni, er stofnuninni heimilt að taka bráðabirgðaákvörðun.

Fjarskiptastofa skal taka málið til umfjöllunar skv. 19. og 20. gr. innan sjö daga frá því að bráðabirgðaákvörðunin var tekin, ella fellur hún úr gildi.

19. gr.

Sektir og innheimta.

Þegar fjarskiptafyrirtæki, annar lögaðili eða einstaklingur fer ekki að ákvæðum laga þessara, laga um fjarskipti, skilyrðum almennrar heimildar, skilyrðum sérstakra réttinda, bindandi fyrirmælum eða einstökum ákvörðunum Fjarskiptastofu eða veitir ekki þær upplýsingar sem honum er skylt að afhenda stofnuninni er henni heimilt að leggja á og innheimta dagsektir sem nemi 50.000–1.000.000 kr. á dag til að tryggja að eftir fyrirmælum stofnunarinnar sé farið. Eru slíkar sektir aðfararhæfar skv. 5. tölul. 1. mgr. 1. gr. laga nr. 90/1989, um aðför. Málskot til úrskurðarnefndar fjarskiptamála frestar aðför en úrskurðir

nefndarinnar eru aðfararhæfir. Með sama hætti eru stjórnvaldssektir sem Fjarskiptastofa ákvarðar skv. 74. gr. a laga um fjarskipti aðfararhæfar.

20. gr.

Úrskurðarnefnd fjarskiptamála.

Ákvarðanir Fjarskiptastofu sæta kæru til sérstakrar nefndar, úrskurðarnefndar fjarskiptamála. Skal kærán berast úrskurðarnefnd innan fjögurra vikna frá því að viðkomandi varð kunnugt um ákvörðun Fjarskiptastofu. Í úrskurðarnefnd fjarskiptamála sitja þrír menn sem skipaðir eru af ráðherra og jafnmargir til vara. Formaður og varaformaður skulu *hafa lögmannsréttindi og búa yfir reynslu sem nýtist við úrlausn kærumála í fjarskiptamálum*. Einn nefndarmaður skal búa yfir tæknipækkingu. Skipunartími nefndarinnar er fjögur ár. Nefndinni er heimilt að kveðja til sérfræðinga.

Úrskurður nefndarinnar skal að jafnaði liggja fyrir innan tólf vikna frá því að kæra berst henni.

Nú vill aðili ekki una úrskurði nefndarinnar og getur hann þá borið úrskurðinn undir dómstóla, en slíkt mál skal höfða innan sex mánaða frá því að viðkomandi fékk vitneskju um úrskurð nefndarinnar. Fjarskiptastofa getur í undantekningartilfellum borið úrskurð nefndarinnar undir dómstóla. Málshöfðun frestar ekki gildistöku úrskurða nefndarinnar.

Aðili getur borið ákvörðun Fjarskiptastofu undir dómstóla án þess að mál sé fyrst borið undir úrskurðarnefnd. Slíkt mál skal höfðað innan þriggja mánaða frá því að viðkomandi fékk vitneskju um ákvörðun stofnunarinnar. Málshöfðun frestar ekki réttaráhrifum ákvarðana stofnunarinnar. Málskot til dómstóla hindrar að úrskurðarnefnd sé heimilt að taka kæru til málsmeðferðar.

Taka skal gjald vegna málskots fjarskiptafyrirtækja og rekstraraðila neta til úrskurðarnefndar og málsmeðferðar fyrir nefndinni. Gjaldið skal taka mið af kostnaði vegna þóknunar nefndarmanna, reksturs málsins fyrir nefndinni, starfsaðstöðu, sérfræðiaðstoðar og gagnaöflunar. Tapist mál í grundvallaratriðum skal sá málsaðili sem tapar að jafnaði greiða málskostnað. Nefndin kveður á um fjárhæð og skiptingu gjalds í úrskurðarorðum sínum. Ekki er heimilt að gera notendum fjarskiptaþjónustu, Fjarskiptastofu né Byggðastofnun að greiða gjald samkvæmt ákvæði þessu. Gjöld samkvæmt þessari grein eru aðfararhæf.

Þóknun úrskurðarnefndar vegna málskots notenda fjarskiptaþjónustu og málsmeðferðar fyrir nefndinni skal ákveðin af ráðherra og greiðist úr ríkissjóði. Úrskurðarnefnd getur að fengnu samþykki ráðherra ráðið nefndinni starfslið, kallað sérfróða menn sér til aðstoðar eða falið sjálfstætt starfandi aðila að sjá um skrifstofuhald fyrir nefndina.

Um starfshætti úrskurðarnefndarinnar, starfslið, sérfræðiaðstoð og umfang hennar, skrifstofuhald, starfsstöð, málsmeðferð, birtingu og aðfararhæfi, frestun réttaráhrifa, útgáfu úrskurða nefndarinnar, málskotsgjöld og kostnað lögaðila, skiptingu kostnaðar og aðra þætti er lúta að starfsumhverfi nefndarinnar skal mælt fyrir í reglugerð sem ráðherra setur.

Reglubundið og að minnsta kosti einu sinni á ári skal Fjarskiptastofa birta samantekt um fjölda og almennt inntak kæra skv. 1. mgr., lengd málsmeðferðar fyrir úrskurðarnefndinni og fjölda úrskurða sem heimila tímabundnar ráðstafanir. Samantektina má birta í ársskýrslu skv. 33. gr.

21. gr.

Gjaldtaka o.fl.

Við veitingu réttinda fyrir notkun tíðna þar sem takmarka þarf fjölda rétthafa, t.d. vegna takmarkaðs tíðnisviðs fyrir viðkomandi þjónustu og úthlutun tíðna fer fram eftir birtingu

auglýsingar um fyrirhugaða úthlutun eða útboð, eða þegar tíðni er úthlutað á grundvelli útboðs til annarra nota en fjarskiptabjónustu, skal innheimta sérstakt gjald fyrir tíðnirnar. Gjaldið ákvarðast af kostnaði við úthlutunina.

Fyrir úthlutun símanúmera til fjarskiptafyrirtækja skal innheimt fyrir hvert úthlutað símanúmer árlegt gjald að upphæð 10 kr. fyrir hvert númer. Til viðbótar skal innheimt 200.000 kr. árlegt gjald fyrir fjögurra stafa númer, þ.m.t. forskeyti og alþjóðlegir netkóðar, óháð fjölda tölustafa í kóðanum. Innheimta skal 1.000.000 kr. árlegt gjald fyrir þriggja stafa númer.

Fjarskiptafyrirtæki skulu árlega greiða Fjarskiptastofu rekstrargjald sem nemur 0,38% af bókfærðri veltu. Með bókfærðri veltu er átt við rekstrartekjur sem þessir aðilar hafa af fjarskiptastarfseminni hér á landi. Rekstrargjald skal standa straum af kostnaði við eftirlit með starfsemi á sviði fjarskipta og samanlagt taka til kostnaðar sem hlýst af stjórnun, eftirliti og framkvæmd laga um fjarskipti. Rekstrargjald skal miða við næsta almanaksár á undan ákvörðun gjaldsins. Tekjur skal telja til bókfærðrar veltu á því ári sem þær verða til.

Fjarskiptafyrirtæki skulu skila Fjarskiptastofu upplýsingum um gjaldskylda veltu eigi síðar en 30. apríl ár hvert. Berist Fjarskiptastofu ekki upplýsingar innan tilskilins tíma er stofnuninni heimilt að áætla veltu viðkomandi aðila.

Álagning rekstrargjalds skv. 4. mgr. skal fara fram eigi síðar en 15. maí ár hvert. Fjarskiptastofa skal gera eftirlitsskyldum aðilum grein fyrir álagningunni með bréfi.

Rekstrargjald greiðist með þremur jafnháum greiðslum. Það greiðist þannig að gjalddagi 1. ársþriðjungs er 1. júní og eindagi 15. júní, gjalddagi 2. ársþriðjungs er 1. september og eindagi 15. september og gjalddagi 3. ársþriðjungs er 1. desember og eindagi 15. desember.

Sé rekstrargjald greitt eftir eindaga hverrar greiðslu reiknast dráttarvextir á greiðsluna frá gjalddaga í samræmi við lög um vexti og verðtryggingu.

Vanræki fjarskiptafyrirtæki greiðslu rekstrargjalds er Fjarskiptastofu heimilt að fella niður skráningu viðkomandi fyrirtækis.

Fjarskiptastofu er heimilt að ákvarða álagningu rekstrargjalds að nýju fyrir tiltekna aðila reynist álagningarstofn eða aðrar forsendur fyrri álagningar ekki réttar.

Fjarskiptastofa getur gert fjarskiptafyrirtæki eða rekstraraðila neta að greiða samkvæmt reikningi útlagðan kostnað, svo sem vegna sérfræðivinnu, við sérstakar kannanir sem stofnunin telur nauðsynlegar vegna eftirlits með starfsemi á þeirra vegum og rekja má sérstakan kostnaðarauka til atvika er varða fyrirtækið.

Ráðherra setur gjaldskrá fyrir aðra þjónustu sem Fjarskiptastofu er falið að veita samkvæmt lögum þessum, lögum um fjarskipti. Heimilt er að taka gjald, sem miðast við kostnað, fyrir eftirfarandi þætti: skráningu fyrirtækja, útgáfu leyfisbréfa og skírteina, mælingar, innsiglanir og skoðun fjarskiptabúnaðar. Auk þess er Fjarskiptastofu heimilt að taka gjald fyrir aðra þjónustu sem aðilar óska eftir. Við ákvörðun gjalda samkvæmt þessari grein skal leggja til grundvallar kostnað vegna launa og launatengdra gjalda, aksturs, þjálfunar og endurmenntunar, aðkeyptrar sérfræðiþjónustu, húsnæðis, starfsaðstöðu, fjarskipta, búnaðar og tækja, stjórnunar og stoðþjónustu og alþjóðlegrar samvinnu, auk ferða og uppihalds sem af því leiðir.

Fjarskiptastofa annast innheimtu gjalda samkvæmt þessari grein. Tekjur af gjöldunum renna í ríkissjóð, að undanskildum tekjum skv. 2., 11. og 12. mgr. sem renna til stofnunarinnar. Ráðherra skal á grundvelli fjárheimildar í fjárlögum ákvarða fjárveitingu til reksturs Fjarskiptastofu sem nemur að lágmarki áætlun fjárlaga um tekjur af gjöldum samkvæmt þessari grein og samkvæmt 22.gr.

Gjald fyrir tíðninotkun.

Þeir aðilar sem fengið hafa heimild til að nota tíðnir til þráðlausra fjarskipta skulu greiða árlegt gjald samkvæmt því sem hér segir:

1. Radióstöðvar með skipa- og flugtíðnum.
 - a. Með milli- og stuttbylgju (MF/HF) 6.400 kr.
 - b. Án milli- og stuttbylgju (aðeins VHF) 4.100 kr.
2. Farstöðvarásir.
 - a. Fyrir hver 25 kHz á gjaldsvæði 1 63.000 kr.
 - b. Fyrir hver 25 kHz á gjaldsvæði 2 eða 3 12.600 kr.
 - c. Fyrir samnýttar rásir greiðist 25% af gjaldi skv. a- og b-lið eftir því sem við á.
 - d. Aðilar að landssamtökum björgunarsveita greiða 25% af gjaldi skv. a- og b-lið.
3. Jarðstöðvar.
 - a. Jarðstöðvar með sendiafl meira en 50 dBW 25.100 kr.
 - b. Jarðstöðvar fyrir almenn fjarskiptanet 25.100 kr.
4. Fastasambönd.
 - a. Grunn gjald fyrir hvert fastasamband 10.000 kr.
 - b. Að auki fyrir hvert MHz 830 kr.
 - c. Fyrir hvert MHz við afnot af 64–66, 71–76 og 81–86 GHz 83 kr.

Ekki skal taka gjald skv. a- og b-lið þessa töluliðar þegar fastasamband er notað sem heimtaug fyrir heimili og fyrirtæki.

5. Almenn farnet (t.d. GSM, 3G, 4G og 5G).
 - a. Fyrir hvert MHz undir 2300 MHz 256.500 kr.
 - b. Fyrir hvert MHz milli 2300 MHz og 10 GHz 128.250 kr.
 - c. Fyrir hvert MHz yfir 10 GHz 25.650 kr.
6. TETRA neyðar- og öryggisnet. Fyrir hvert MHz 64.100 kr.
7. Þráðlaus aðgangsnét.
 - a. Fyrir hvert MHz á gjaldsvæði 1 33.800 kr.
 - b. Fyrir hvert MHz á gjaldsvæði 2 22.500 kr.
 - c. Fyrir hvert MHz á gjaldsvæði 3 2.300 kr.
8. Fyrir hverja rás í sjónvarpssendi.
 - a. Gjaldsvæði 2, sendiafl 1 kW og meira 119.000 kr.
 - b. Gjaldsvæði 2, sendiafl 100–999 W 89.000 kr.
 - c. Gjaldsvæði 2, sendiafl minna en 100 W 59.300 kr.
 - d. Gjaldsvæði 3, sendiafl 1 kW og meira 29.700 kr.
 - e. Gjaldsvæði 3, sendiafl 100–999 W 22.200 kr.
 - f. Gjaldsvæði 3, sendiafl minna en 100 W 14.800 kr.

Ef sama rás er notuð í fleiri en einum sendi á sama gjaldsvæði ræður samanlagt sendiafl. Ekki skal taka gjald fyrir starfrækslu sjónvarpssenda með afl minna en 2W sem þjóna svæðum með færri en 100 íbúa.

9. Fyrir hverja rás í hljóðvarpssendi.
 - a. Gjaldsvæði 2, sendiafl 1 kW og meira 29.600 kr.
 - b. Gjaldsvæði 2, sendiafl 100–999 W 22.200 kr.
 - c. Gjaldsvæði 2, sendiafl minna en 100 W 14.800 kr.
 - d. Gjaldsvæði 3, sendiafl 1 kW og meira 7.400 kr.
 - e. Gjaldsvæði 3, sendiafl 100–999 W 5.600 kr.
 - f. Gjaldsvæði 3, sendiafl minna en 100 W 3.700 kr.

Ef sama rás er notuð í fleiri en einum sendi á sama gjaldsvæði ræður samanlagt sendiafl. Ekki skal taka gjald fyrir starfrækslu hljóðvarpssenda með afl minna en 2W sem þjóna svæðum með færri en 100 íbúa.

Gjaldsvæði sem tilgreind eru í 1. mgr. skulu afmörkuð sem hér segir:

a. Gjaldsvæði 1: Allt landið.

b. Gjaldsvæði 2: Höfuðborgarsvæðið (Hafnarfjörður, Kópavogur, Garðabær, Reykjavík, Seltjarnarnes og Mosfellsbær).

c. Gjaldsvæði 3: Einstök svæði utan gjaldsvæðis 2.

Gjalddagi gjalda samkvæmt þessari grein er 1. mars ár hvert fyrir notkun tíðna á því sama ári. Handhafi heimildar til tíðnnotkunar á gjalddaga er ábyrgur fyrir greiðslunni.

Miða skal greiðslu árlegra tíðnigjalda við þann dag þegar heimild til tíðnnotkunar tekur gildi, óháð því hvenær viðkomandi tíðni er tekin í notkun.

Ef heimild til tíðnnotkunar er gefin út eftir 1. mars ber að greiða árlegt tíðnigjald við útgáfu heimildarinnar og skal þá greiða í hlutfalli við það sem eftir er af árinu og telst útgáfumánuður heimildarinnar með sem heill mánuður.

Fyrir heimild sem gildir skemur en sex mánuði skal taka hálft árlegt gjald og fyrir heimild til að nota tíðnir til tilrauna greiðast 50.000 kr. Gjöld samkvæmt þessari málsgrein greiðast við útgáfu heimildar.

Fjarskiptastofa annast innheimtu gjalda samkvæmt þessari grein og renna þau í ríkissjóð.

23. gr.

Aðrar tekjur.

Fjarskiptastofu er heimilt að hafa tekjur af sérhæfðri þjónustu og verksamningum, svo og af rannsóknarstarfsemi og þróunarverkefnum.

Gjaldtaka skv. 1. mgr. skal ákveðin í viðmiðunargjaldskrá sem Fjarskiptastofa setur.

Ráðherra staðfestir gjaldskrá samkvæmt þessari grein.

Gjöld Fjarskiptastofu skv. þessari grein eru aðfararhæf, án undangengins dóms eða sáttar.

24. gr.

Umsögn hagsmunaaðila.

Áður en Fjarskiptastofa tekur ákvörðun sem hefur veruleg áhrif á viðkomandi fjarskiptamarkað skal stofnunin veita hagsmunaaðilum rétt til umsagnar innan hæfilegra tímamarka sem skulu ekki vera skemmri en 30 dagar, nema í undantekningartilvikum. Niðurstöður samráðsferlis skulu vera aðgengilegar öllum að því marki sem ekki er um upplýsingar að ræða sem háðar eru þagnarskyldu lögum samkvæmt. Fjarskiptastofa skal setja reglur um meðferð upplýsinga samkvæmt þessari grein og birtingu þeirra.

Tilhlýðilegt tillit skal taka til neytenda, ekki síst fatlaðs fólks, við ákvarðanir um málefni sem tengjast réttindum endanotenda að því er varðar fjarskiptaþjónustu sem skal vera aðgengileg öllum. Í reglum skv. 1. mgr. má kveða á um samráðsfyrirkomulag sem er aðgengilegt endanotendum með fötlun.

25. gr.

Þagnarskylda og samskipti við eftirlitsstjórnvöld.

Starfsmenn Fjarskiptastofu eru bundnir þagnarskyldu skv. X. kafla stjórnsýslulaga. Sama gildir um endurskoðendur og aðra sérfræðinga sem starfa á vegum stofnunarinnar. Þagnarskylda helst þótt látið sé af störfum.

Með gögn og aðrar upplýsingar, t.d. að því er varðar viðskiptahagsmuni sem stofnunin aflar við eftirlit eða af öðrum ástæðum, skal fara sem trúnaðarmál.

Fjarskiptastofu er heimilt að birta tölfraðilegar upplýsingar um magn fjarskipta og skulu fjarskiptafyrirtæki láta stofnuninni í té slíkar upplýsingar.

Þrátt fyrir lagaákvæði um þagnarskyldu má veita eftirlitsstjórnvöldum í aðildarríkjum Evrópska efnahagssvæðisins og Alþjóðaviðskiptastofnuninni upplýsingar sé það liður annaðhvort í samstarfi ríkjanna um eftirlit með starfsemi eftirlitsskyldra aðila eða við úrlausn einstakra mála og slík upplýsingagjöf er nauðsynleg til að unnt sé að framfylgja lögmæltu eftirliti eða verkefnum. Ákvæði þessarar málsgreinar gilda einnig um skipti á upplýsingum við eftirlitsstjórnvöld hér á landi. Fjarskiptastofu er því aðeins heimilt að veita eftirlitsstjórnvöldum upplýsingar samkvæmt þessari málsgrein að sá sem upplýsingarnar fær sé háður sams konar þagnarskyldu.

Um meðferð upplýsinga og þagnarskyldu vegna hlutverks Fjarskiptastofu sem eftirlitsstjórnvalds og samhæfingarstjórnvalds, svo og starfrækslu netöryggissveitar, gilda jafnframt lög um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða.

Þagnarskylda samkvæmt lögum þessum skal ekki vera því til fyrirstöðu að Fjarskiptastofa gefi fulltrúum Eftirlitsstofnunar EFTA sem fjalla um fjarskiptamál allar upplýsingar sem eru nauðsynlegar við framkvæmd samningsins um Evrópska efnahagssvæðið.

Fjarskiptastofu er heimilt að skiptast á upplýsingum við sambærilegar stofnanir innan Evrópska efnahagssvæðisins og samningsríkja Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar að því marki að ekki sé um trúnaðarupplýsingar að ræða.

Fjarskiptastofa getur í starfi sínu krafist upplýsinga og gagna frá öðrum stjórnvöldum, þar á meðal frá skattyfirvöldum og töllyfirvöldum, óháð þagnarskyldu þeirra.

Fjarskiptastofa og Samkeppniseftirlitið skulu setja sameiginlegar leiðbeinandi reglur um meðferð og úrlausn mála sem geta bæði fallið innan marka laga um fjarskiptamál og samkeppnislaga. Skulu reglur þessar birtar.

Fjarskiptastofa og ríkislögreglustjóri skulu hafa gagnkvæmt og virkt samstarf um net- og upplýsingaöryggi.

26. gr.

Samvinna og samráð.

Fjarskiptastofa skal hafa samvinnu og samráð við þá aðila, félög, samtök og stofnanir sem tengjast starfsemi hennar.

Fjarskiptastofu er heimilt að setja á fót tímabundna samstarfshópa á einstökum fagsviðum stofnunarinnar, þ.m.t. í því skyni að vinna að samstarfsverkefnum á sviði nýsköpunar, netöryggis og fjarskipta, til að stuðla að bestu framkvæmd á einstökum sviðum eða ef samstarf er nauðsynlegt til þess að ná markmiðum laganna.

27. gr.

Alþjóðlegt samstarf.

Fjarskiptastofa tekur þátt í alþjóðlegu samstarfi og mótun alþjóðareglna á starfssviði sínu eftir því sem kveðið er á um í lögum, alþjóðasamningum eða með ákvörðun ríkisstjórnar.

Stofnunin skal m.a.:

- Eiga samstarf við aðrar eftirlitsstofnanir í EES og Eftirlitsstofnun EFTA í þeim tilgangi að koma á samræmdum eftirlitsháttum og samræmdri túlkun löggjafar,
- annast undirbúning samninga við erlend ríki og alþjóðastofnanir og eftir atvikum gerð slíkra samninga,

- c. vinna að innleiðingu og framfylgd alþjóðasamninga og EES-gerða, og
- d. hafa eftirlit með að Ísland uppfylli á hverjum tíma þær skuldbindingar sem mælt er fyrir um í alþjóðasamningum og annast undirbúning og þátttöku í alþjóðlegum úttektum.

Stofnuninni er heimilt að taka þátt í alþjóðlegu samstarfi á sínu sviði að eigin frumkvæði til þess að efla starf sitt, þ. á m. um netöryggismál og um bestu framkvæmd um stjórnunarhætti internetsins á alþjóðavísu.

28. gr.

Samskipti við eftirlitsstjórnvöld Evrópska efnahagssvæðisins.

Áður en Fjarskiptastofa tekur ákvörðun, sem hefur áhrif á viðskipti milli ríkja, um skilgreiningu fjarskiptamarkaða og greiningu þeirra, um kvaðir á fjarskiptafyrirtæki með umtalsverða markaðshlutdeild eða um aðgang og samtengingu og breytingar á skyldum á smásölumarkaði skal stofnunin hafa samráð við Eftirlitsstofnun EFTA og eftirlitsstofnanir í einstökum ríkjum Evrópska efnahagssvæðisins í samræmi við skuldbindingar samkvæmt samningnum um Evrópska efnahagssvæðið.

Heimilt er að víkja frá ákvæði 1. mgr. þegar sérstaklega stendur á og skal þá tilkynna Eftirlitsstofnun EFTA og eftirlitsstofnunum í einstökum ríkjum Evrópska efnahagssvæðisins tafarlaust um ákvörðunina.

Fjarskiptastofa skal haga eftirliti sínu með tilliti til fyrirsjáanleika með því að tryggja samræmdar eftirlitsaðferðir og endurmeta þær reglubundið að teknu tilliti til þróunar viðurkenndra viðmiða um bestu framkvæmd.

Fjarskiptastofa skal veita Eftirlitsstofnun EFTA almennar upplýsingar sem skylt er að veita með hliðsjón af skuldbindingum samkvæmt samningnum um Evrópska efnahagssvæðið, svo sem varðandi fjarskiptamarkaði, alþjónustu og kvaðir sem lagðar eru á fyrirtæki.

Fjarskiptastofa skal árlega senda yfirlitsskýrslu til Eftirlitsstofnunar EFTA og Netöryggisstofnunar Evrópu (ENISA) um tilkynnt öryggisatvik og meðhöndlun þeirra, skv. 80. gr. laga um fjarskipti.

29. gr.

Skýrsla.

Fjarskiptastofa skal árlega birta skýrslu um starfsemi sína, þar á meðal ákvarðanir og málsmeðferðartíma, mönnun, nýtingu fjárheimilda, ráðstöfun rekstrargjalda og framtíðarsýn. Í skýrslunni skal fjallað um stöðu fjarskiptamarkaðar á hverjum tíma, m.a. birtur listi yfir fjarskiptafyrirtæki og upplýsingar um kostnað við alþjónustu, og eftir atvikum jöfnunargjaldsgreiðslur og hvaða hag fyrirtæki sem settar hafa verið alþjónustuskyldur hafa haft af því á fjarskiptamarkaðinum. Enn fremur skal fjallað almennt um stöðu og þróun net- og upplýsingaöryggismála á Íslandi.

30. gr.

Reglugerðir.

Ráðherra er heimilt að setja nánari fyrirmæli í reglugerð um starfsemi Fjarskiptastofu og framkvæmd laga þessara, m.a. um:

- a. framkvæmd eftirlits Fjarskiptastofu,
- b. aðgengi og birtingu upplýsinga úr gagnagrunni um almenn fjarskiptanet og takmarkanir á aðgengi, svo og um öflun og vinnslu upplýsinga skv. 4. mgr. 10. gr.,
- c. hlutverk Fjarskiptastofu á sviði rannsókna og þróunarstarfs,

- d. innleiðingu reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2018/1971 frá 11. desember 2018 um að koma á fót evrópskum hópi eftirlitsaðila á sviði fjarskipta (BEREC) og stofnun til að styðja við BEREC-hópinn (BEREC-skrifstofu), um breytingu á reglugerð (ESB) 2015/2120 og um niðurfellingu reglugerðar (EB) nr. 1211/2009,
- e. innleiðingu reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2019/881 frá 17. apríl 2019 um Netöryggisstofnun Evrópu (ENISA) og netöryggisvottunarkerfi upplýsinga- og samskiptatækja og um niðurfellingu reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 526/2013 frá 21. maí 2013 um Net- og upplýsingaöryggisstofnun Evrópusambandsins (ENISA). o.fl.

Ráðherra setur, að viðhöfðu samráði við Fjarskiptastofu og að fenginni umsögn frá Persónuvernd og ríkislögreglustjóra, eftir því sem við á, nánari fyrirmæli um starfsemi netöryggisveitar í reglugerð. Í henni skal m.a. mælt fyrir um:

- a. Hlutverk skipulag og verkefni netöryggisveitar,
- b. skipun og hæfi starfsmanna netöryggisveitar, þ.m.t. um öryggisvottun,
- c. meðferð upplýsinga og viðeigandi öryggisráðstafanir, þ. á m. gagnvart erlendum samstarfsaðilum,
- d. ráðstafanir til að tryggja öryggi og eyðingu gagna og aðrar ráðstafanir til að tryggja friðhelgi einkalífs,
- e. viðbúnaðaræfingar,
- f. samstarf við önnur stjórnvöld og stofnanir og
- g. skýrslugjöf um starfsemi netöryggisveitar.

31. gr.
Gildistaka.

Lög þessi öðlast gildi 1. júní 2021.

Bandormsákvæði um breytingar á öðrum lögum.... – í vinnslu

Laga þarf heiti stofnunar í öðrum lögum, þ. á m.:

Fjarskiptalög...

Lénafrumvarp...

Lög um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða nr. 78/2019.

Lög um ráðstafanir til hagkvæmrar uppbyggingar háhraðafjarskiptanet nr. 125/2019

Fjölmíðlalög

Lög um áhafnir íslenskra fiskiskipa, varðskipa, skemmtibáta og annarra skipa nr. 30/2007.

Lög um almannavarnir nr. 82/2008

Lög um samræmda neyðarsvörun nr. 40/2008

Greinargerð.

1. Inngangur.

Frumvarp þetta er samið í samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytinu að höfðu samráði við Póst- og fjarskiptastofnun. Ráðuneytið leitaði einnig atbeina Intellecta á sumarmánuðum 2020 til að aðstoða við greiningu verkefna stofnunarinnar og við að móta framtíðarsýn um hvernig stofnunin getur sem best þjónustað fyrirtæki, almenning og samfélagið allt. Hlutverk

fyrirtækisins var m.a. að afla upplýsinga, greina þær og setja fram á skýru formi. Fyrirtækið skilaði ráðuneytinu greiningu sinni í október 2020 og nýttist vinna þess vel við samningu frumvarps þessa.

Á undanförnum misserum hafa verið gerðar miklar breytingar á regluverki á starfssviði Póst- og fjarskiptastofnunar og enn eru framundan frekari breytingar. Sem dæmi um nýlegar lagabreytingar má nefna ný póstlög nr. 98/2019, ný lög um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða nr. 78/2019, og lög nr. 125/2019 um ráðstafanir til hagkvæmrar uppbyggingar háhraðafjarskiptaneta. Þá eru nú til umfjöllunar á Alþingi frumvarp til nýrra fjarskiptalaga og frumvarp til laga um landslénið .is, sem hvoru tveggja hafa áhrif á starfsumhverfi Póst- og fjarskiptastofnunar. Í ljósi þessara miklu breytinga á starfsumhverfi stofnunarinnar, var það mat samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis að tímabært væri að taka til heildarendurskoðunar lög um stofnunina, með tilliti til áorðinna og fyrirsjáanlegra breytinga á verkefnum stofnunarinnar, en núgildandi lög um Póst- og fjarskiptastofnun eru frá árinu 2003.

2. Tilefni og nauðsyn lagasetningar.

Á fáum sviðum er viðvarandi jafn hröð tækniþróun eins og raun ber vitni á sviði fjarskipta- og netöryggis. Fjarskipti gegna lykilhlutverki í nútímasamfélagi og eru grundvöllur fyrir þjónustu á svo mörgum öðrum sviðum, því er sérstaklega mikilvægt að huga að því að öll umgjörð sé eins og best verður á kosið. Þrátt fyrir að Ísland standi mjög framarlega í alþjóðlegu samhengi hvað varðar grunnlag fjarskipta, þ.e. gæði og fjölda háhraðanettenginga á landsvísu, þá er einnig mikilvægt að tryggja næsta lag, þ.e.a.s. öryggi fjarskiptanna, til að fjarskiptagrunnvirkin nýtist sem best. Nauðsynlegt er að aðhafast til þess að halda í við tækniþróun, og nýta þau tækifæri sem bjóðast til úrbóta. Það er mikilvægt að leita leiða til þess að stofnunin geti þjónusta samfélagið sem best til framtíðar.

Með því að líta yfir málefnasvið samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytis, og fara ítarlega yfir gömul og ný verkefni stofnunarinnar, skörun við tengd svið og skoða tækifæri til úrbóta þar sem kostur er, er ætlunin að uppfæra, einfalda og skýra lagaumhverfið á þessu sviði. Jafnframt er ætlunin að tengja lög um stofnunina betur við stefnu stjórnvalda, og móta þannig stofnun sem mætir þörfum og kröfum samtímans á sviði fjarskipta og netöryggis.

Meginmarkmið þeirra breytinga sem hér eru lagðar til er að stuðla að því að stofnunin mæti væntingum og þörfum samfélagsins í heimi fjarskipta og netöryggis, með því að gera stofnuninni kleift að styrkja þá þætti stofnunarinnar er snúa að tæknilegum verkefnum. Á næstu árum munu verkefni stofnunarinnar á sviði netöryggismála aukast til muna. Greining á verkefnum stofnunarinnar hefur m.a. leitt í ljós að æskilegt kann að vera að flytja einstaka verkefni frá stofnuninni. Hefur þessi greiningarvinna m.a. leitt til þess að lagt er til að flytja eftirlit með pósthjónustu frá stofnuninni og til Byggðastofnunar. Ákvæði er varða flutning eftirlits með pósthjónustu verða lögð fram í öðru frumvarpi sem til stendur að flytja samhliða þessu frumvarpi. Til greina kemur einnig að flytja skipaskoðanir frá Póst- og fjarskiptastofnunar til Samgöngustofu.

Við greiningu á verkefnum stofnunarinnar hafa einnig komið í ljós ýmsir vankantar sem reynt er að ráða bót á í frumvarpi þessu. Til að mynda kom í ljós í óveðrinu sem gekk yfir landið í desember 2019 að hlutverk stofnunarinnar væri ekki nægjanlega vel skilgreint hvað varðar almannaoöryggi. Stofnunin gegnir mikilvægu samræmingarhlutverki varðandi fjarskipti og netöryggismál og mikilvægt að það endurspeglar í löggjöf um stofnunina.

Í ljósi ofangreindra breytinga er talið rétt að endurskoða heiti stofnunarinnar. Með hliðsjón af því að eftirlit með lögum um pósthjónustu hefur einungis verið lítill hluti af verkefnum

stofnunarinnar og að þau verkefni verða nú mögulega flutt annað, er talið rétt að taka upp nýtt heiti. Er hér lagt til að heiti stofnunarinnar endurspegli betur hlutverk hennar og því lagt til að stofnunin kallist nú Fjarskiptastofa.

Í þessu frumvarpi felst ekki innleiðing á EES-gerðum. Aftur á móti ber að hafa í huga að gildandi lög um Póst- og fjarskiptastofnun sem og fjarskiptalöggjöf og tengt regluverk byggist að miklu leyti á samevrópsku regluverki. Því þarf að gæta að því að breytingar á löggjöf sem fela í sér innleiðingu á Evrópuregluverki, fari ekki forgörðum við breytingar.

Gildandi réttur byggir einkum tilskipunum Evrópuþingsins og ráðsins 2002/19/EB (aðgangs- og samtengingartilskipuninni), 2002/20/EB (heimildatilskipuninni), 2002/21/EB (rammatilskipuninni), 2002/22/EB (alþjónustutilskipuninni) og 2002/58/EB (tilskipuninni um persónuvernd í fjarskiptum), svo og ákvörðun Evrópuþingsins og ráðsins nr. 676/2002/EB um tíðnimál. Í frumvarpi þessu hefur verið gert ráð fyrir breytingum á regluverkinu í samræmi við tilskipun (ESB) 2018/1972, en hún leysir fjórar fyrstnefndu tilskipanir af hólmi.

Á sameiginlegum innri markaði Evrópu er rík áhersla lögð á einsleitni og samræmingu af hálfu bæði stofnana Evrópusambandsins og EFTA-ríkjanna sem aðild eiga að samningnum um Evrópska efnahagssvæðið. Því er brýnt að uppfæra gildandi efnisreglur á sviði fjarskipta og tryggja viðeigandi framkvæmd þeirra hér á landi. Allverulegar breytingar urðu á evrópsku fjarskiptaregluverki, þ.m.t. framangreindum tilskipunum, árið 2009 en þær breytingar voru ekki teknar upp í EES-samninginn eða innleiddar að fullu efnislega hér á landi. Skýrist sú staða einkum af ágreiningi um aðkomu EFTA-ríkjanna innan Evrópska efnahagssvæðisins að stjórn BEREC þar sem í eldri reglugerð um BEREC, reglugerð (EB) nr. 1211/2009, kom fram í 4. gr. að EFTA-ríkin innan Evrópska efnahagssvæðisins hefðu áheymaraðild að stjórn BEREC. EFTA-ríkin innan Evrópska efnahagssvæðisins sóttust hins vegar eftir fullum þátttökurétti án atkvæðisréttar og að kveðið væri á um slíkt í ákvörðun sameiginlegu EES-nefndarinnar.

Helstu markmið EECC-tilskipunarinnar eru skv. 1. gr. hennar tvíþætt: a) að hrinda í framkvæmd innri markaði fyrir fjarskiptanet og -þjónustu sem mun leiða til útbreiðslu og upptöku neta með mjög mikla flutningsgetu, þ.e. afkastamikilla háhraðaneta, sjálfbærrar samkeppni, rekstrarsamhæfi fjarskiptaþjónustu, aðgengileika, öryggis neta og þjónustu og ávinnings fyrir endanotendur; og b) að tryggja að í Evrópu sé framboð af hágæðaþjónustu sem er öllum aðgengileg á viðráðanlegu verði fyrir tilstuðlan virkrar samkeppni og valkosta og bregðast við aðstæðum þar sem markaðurinn uppfyllir ekki þarfir endanotenda með fullnægjandi hætti, þ.m.t. fatlaðs fólks, svo að það hafi aðgang að þjónustu til jafns við aðra, og mæla fyrir um nauðsynleg réttindi endanotenda.

Í þingsályktun nr. 31/149 um fimm ára fjarskiptaáætlun fyrir árin 2019–2023 (sjá þskj. 1687, 403. mál á 149. lögb. 2018–2019) og þingsályktun nr. 32/149 um stefnu í fjarskiptum fyrir árin 2019–2033 (þskj. 1688, 404. mál á 149. lögb. 2018–2019) eru sett fram skýr markmið um aðgengileg, greið, örugg, hagkvæm og skilvirk fjarskipti. Á meðal skilgreindra verkefna fimm ára fjarskiptaáætlunar, til að ná markmiði um hagkvæmni og skilvirkni í fjarskiptum, er að innleiða nýtt heildarregluverk í fjarskiptum svo fljótt sem kostur er. Enn fremur er áhersla lögð á að uppfærsla regluverks á fjarskiptamarkaði stuðli að framförum, fjárfestingum, samkeppni, hagkvæmni, samnýtingu og neytendavernd. Þá má þess geta að markmið íslenskra stjórnvalda er að fjarskiptaregluverk styðji m.a. við skynsamlega og hagkvæma uppbyggingu innviða fyrir 5G-net og -þjónustu á Íslandi (sjá nánari umfjöllun í kafla 3.1). Helsta markmið íslenskra stjórnvalda samkvæmt gildandi fjarskiptaáætlun er þó eftir sem áður ljósleiðaravæðing landsins alls og þarf fjarskiptaregluverkið að stuðla að því markmiði.

3. Meginefni frumvarpsins.

Með frumvarpi þessu er ætlunin að einfalda og skýra regluverkið sem gildir um þá stofnun sem fer með eftirlit og stjórnýsly á fjarskiptamarkaði, þ.m.t. netöryggismálum. Mið hliðsjón af þeim breytingum sem þegar hafa verið gerðar á tengdum lagabálkum þótti réttast að nú færi fram heildarendurskoðun.

Stærsta breytingin sem þessi heildarendurskoðun hefur í för með sér er nafnabreyting á stofnuninni. Heitið Póst- og fjarskiptastofnun þykir ekki endurspegla nægilega vel starfsemi stofnunarinnar, enda er aðeins um 6% af starfsemi stofnunarinnar sem snýr að póstmálum, auk þess sem lagt hefur verið til að stjórnýsly póstmála færist annað og stofnunin geti því alfarið sinnt fjarskiptamálum og tengdum málaflokkum á sviði tækninnar. Í takt við þá staðreynd að hlutverk stofnunarinnar hefur víkkað út og inniheldur nú ýmsa þætti varðandi skipulagningu fjarskipta vegna framþróunar upplýsingasamfélagsins, auk hins hefðbundna eftirlitshlutverks, þykir mikilvægt að stofnunin endurspegli það betur. Ný lög um net- og upplýsingaöryggi mikilvægra innviða tóku gildi 1. september 2020 og fer stofnunin með umsjón þeirra. Samkvæmt fjármálaáætlun mun umfang stofnunarinnar tvöfaldast á 3 árum vegna þessara auknu hlutverka á sviði netöryggismála. Ný fjarskiptalög verða til umræðu á Alþingi haustið 2020 og taka gildi árið 2021. Þar er einnig verulega aukin áhersla lögð á innviðauppbýggingu og uppbyggingu 5G farneta. Þessi uppbygging er sett í samhengi við fjórðu iðnbyltinguna og eru fjarskipti talin vera „límið“ í fjórðu iðnbyltingunni.

Nýtt nafn stofnunarinnar þarf að endurspegla hlutverk varðandi fjarskipti og netöryggi og leggja áherslu á starfsemi stofnunarinnar varðandi upplýsingasamfélagið, sem felst í þróun innviða landsins.

Samhliða vinnu við að finna nýtt heiti á stofnunina verður einnig lagt til nýtt erlent heiti. Núverandi heiti er Post- and Telecom Administration of Iceland. Á erlendum vettvangi er almennt hætt að tala um „telecommunications“, þ. á m. í löggjöf EU um fjarskipti, og er nú þess í stað talað um „communications“, þ.e. samskipti í stað fjarskipta.

Í frumvarpi þessu er notast við heitið „Fjarskiptastofa“, en þykir það ná best utan um hlutverk stofnunarinnar.

Lykilhlutverk stofnunarinnar varðandi eftirlit og framkvæmd fjarskiptamála helst óbreytt og eru mörg ákvæði óbreytt frá núgildandi lögum.

Helstu breytingar og nýmæli sem eru að finna í frumvarpinu verða fyrst og fremst aukna áherslu á nýsköpun og framfarir og hvernig stofnunin geti fylgt eftir hraðri tækniþróun sem best og stutt við slíka þróun. Frumvarpið hefur m.a. að geyma ákvæði um framþróun og uppbyggingu fjarskipta, rannsóknir, þróunarstarf og fræðslu. Þá er aukin áhersla á samstarf, bæði á innlendum vettvangi og erlendis.

Með þessum breytingum er vonast til þess að stofnunin sé betur í stakk búin til þess að þjónusta almenning, fyrirtæki og samfélagið allt á sviði fjarskipta.

4. Samræmi við stjórnarskrá og alþjóðlegar skuldbindingar.

Ákvæði í frumvarpi þessu um Fjarskiptastofu gefur ekki tilefni til að skoða samræmi við stjórnarskrá. Í frumvarpinu eru ákvæði er verða alþjóðlegar skuldbindingar, sambærileg við núgildandi lög.

5. Samráð.

Frumvarp þetta byggir á ítarlegri greiningarvinnu á verkefnum Póst- og fjarskiptastofnunar. Við þá vinnu var leitað til ráðgjafa, Kristjáns Einarssonar hjá Intellecta.

Ítarlegt samráð var haft við Póst- og fjarskiptastofnun. Þá var í greiningarvinnunni sérstaklega leitað eftir samráði við helstu markaðsaðila. Sérstakt samráð var haft við stofnanir vegna hugsanlegra flutninga á verkefnum, þ.e. Byggðastofnun, og Samgöngustofu.

Leitað var eftir samráði við Neytendasamtökin, en ekki bárust nein viðbrögð frá samtökunum.

Áform um lagasetninguna voru kynnt öllum ráðuneytum og voru lögð til samráðs í samráðsgátt stjórnvalda á Ísland.is frá 25. ágúst 2020 til 9. september 2020, sjá mál nr. 158/2020. Bárust umsagnir frá sex aðilum um áformin. Frumvarpið varðar einkum hagsmuni markaðsaðila, þ.e. fjarskiptafyrirtækja sem sæta eftirliti stofnunarinnar, en jafnframt varða þau hagsmuni neytenda auk þess sem frumvarpið hefur mikil áhrif á stofnunina sjálfa.

>>> Þá eru þessi drög að frumvarpi nú lögð til umsagnar á samráðsgátt stjórnvalda.

6. Mat á áhrifum.

Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið telur nauðsynlegt að stofnanir ráðuneytisins séu í takt við tækniþróun og þær breytingar sem hljóta af fjórðu iðnbyltingunni og telur því mikilvægt að endurskoða fyrirkomulag varðandi eftirlit og framkvæmd laga á sviði fjarskipta, netöryggis og póstmála.

Með frumvarpinu er ætlunin að uppfæra, einfalda og skýra lagaumhverfið á þessu sviði, og tengja betur við stefnu stjórnvalda. Með vísan til markmiðs lagasetningarinnar um einfaldara og skýrara lagaumhverfi á þessu sviði er talið að þessar breytingar muni hafa jákvæð áhrif á stjórnsýslu, muni leiða af sér aukna hagkvæmni í rekstri stofnunarinnar og hafi jafnframt jákvæð áhrif á þá þjónustu sem almenningur og fyrirtæki njóta af hendi stofnunarinnar.

Ný verkefni stofnunarinnar sem eru til komin vegna lagabreytinga undanfarinna missera hafa þegar verið kostnaðarmetin og þeim gerð skil í fjármálaáætlun ríkisins. Er því ekki gert ráð fyrir að frumvarp þetta muni fela í sér kostnaðarauka vegna verkefna stofnunarinnar umfram það sem rúmast ætti innan fjárhagsramma stofnunarinnar.

Er það mat ráðuneytisins að frumvarpið hafi jákvæð áhrif á fjarskiptamarkað í heild sinni, bæði hvað varðar starfsemi fyrirtækja á fjarskiptamarkaði, og hagsmuni neytenda. Sérstaklega eru áhrifin talin jákvæð hvað varðar eflingu netöryggis. Samþykkt frumvarpsins er talin hafa jákvæð áhrif á mynd stofnunarinnar og ætti að leiða til bættrar þjónustu við almenning og markaðsaðila. Væntingar eru um að frumvarpið hafi að einhverju leyti jákvæð áhrif á og stuðli að nýsköpun. Til að nýsköpun geti blómstrað þarf regluverk að gera ráð fyrir framþróun og nýrri tækni og stofnanir þurfa að vera í stakk búnar til þess að takast á við nýjar áskoranir sem kunna að hljóta af tækniþróun og nýsköpun. Sem dæmi um mikilvægi þess að stofnanir þurfi að geta brugðist við nýrri tækni til þess að styðja við nýsköpun, má til að mynda nefna nýlegt verkefni stofnunarinnar um tíðniúthlutanir fyrir gervitungl.

Í heild er samfélagslegur ávinningur talinn umtalsvert meiri en sé ekki aðhafst, enda eru traust fjarskipti undirstaða undir svo margt.

Um einstakar greinar frumvarpsins.

Um 1. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um að Fjarskiptastofa sé sjálfstæð stofnun sem heyri stjórnarfarslega undir ráðherra. Kröfur um sjálfstæði stofnunar sem þessarar hér á landi eru tilkomnar frá Evrópu. Þetta þýðir að ráðherra hefur eftirlitshlutverki að gegna með starfrækslu, fjárreiðum og eignum stofnunarinnar. Eftirlit ráðherra tekur hins vegar ekki til málsmeðferðar

né ákvarðana í einstökum málum. Þannig getur ráðherra ekki gefið stofnuninni fyrirmæli um afgreiðslu verkefna nema það leiði af lögum.

Um 2. gr.

Í ákvæðinu er gerð grein fyrir hlutverki stofnunarinnar. Er gert ráð fyrir því í 1. mgr. að stofnunin hafi umsjón með framkvæmd fjarskipta- og netöryggismála hér á landi, og er meginhlutverk stofnunarinnar eftir sem áður eftirlit með framkvæmd fjarskiptamála hér á landi. Netöryggi er hér sérstaklega nefnt til að árétta að netöryggismál eru óaðskiljanlegur hluti fjarskipta. Ljóst er að lagafyrirmæli er varða stofnunina er að finna í frumvarpi þessu, sem og öðrum lögum svo sem lögum um net- og upplýsingaöryggi mikilvægra innviða, í frumvarpi til laga um íslensk landshöfuðlén sem eru í þinglegri meðferð, fjarskiptalögum og frumvarpi til nýrra fjarskiptalaga sem einnig er í þinglegri meðferð. Listuð eru upp helstu lagabálkar sem starfsemi stofnunarinnar tekur til, en ljóst er að stofnunin gegnir jafnframt hlutverki samkvæmt ýmsum öðrum lögum, til að mynda á grundvelli fjölmiðlalaga. Þá gegnir stofnunin hlutverki við almannavarnarástand hvað varðar fjarskipti svo dæmi sé tekið.

Um 3. gr.

Í þriðju grein er fjallað um helstu markmið og leiðarljós sem stofnunin skal starfa eftir og fylgja.

Lagt er til að starfsemi stofnunarinnar skuli stuðla að aðgengilegum, greiðum, hagkvæmum, skilvirkum og öruggum fjarskiptum og er það í samræmi við gildandi fjarskiptaáætlun. Þá er einnig vísað til byggðasjónarmiða, enda alþjónusta eitt lykilmarkmið fjarskiptalaga, og umhverfissjónarmiða.

Í 2. mgr. er áréttað markmið varðandi öryggi, bæði almennt varðandi fjarskipti og sérstaklega varðandi netöryggi. Sérstaklega er lögð áhersla á eflingu netöryggisveitar.

Í 3. mgr. ákvæðisins er lagt til að stofnunin skuli leitast við að auka vernd og valmöguleika neytenda og stuðla að virkri samkeppni og hagkvæmum fjárfestingum á fjarskiptamarkaði. Ljóst er að Ísland er í fremstu röð er varðar aðgengi að fjarskiptum og því er til mikils að vinna að halda þeirri sterku stöðu sem er hér á landi. Hins vegar þarf að lyfta Grettistaki í netöryggismálum og þar gegnir stofnunin lykilhlutverki.

Loks er í 4. mgr. að finna nýmæli er opnar fyrir þann möguleika að stofnunin ýti undir og stuðli að nýsköpun, auk þess að halda áfram innleiðingu og hagnýtingu fjarskiptatækninnar hér á landi, með það að meginmarkmiði að hámarka jákvæð áhrif tækninnar á samkeppnisstöðu og framþróun samfélagsins, til að tryggja að íslenskt fjarskiptaumhverfi samræmist kröfum samtímans hverju sinni.

Um 4. gr.

Í 4. gr. er lagt til að ráðherra skipi forstjóra stofnunarinnar. Gerð er sú krafa að hann hafi háskólamenntun sem nýtist í starfi og búi yfir viðeigandi þekkingu og reynslu. Kröfur þessar er til komnar vegna innleiðingar á tilskipun (ESB) 2018/1972.

Það er sérstaklega tekið fram í 2. mgr. að starfsmenn stofnunarinnar megi eðli málsins samkvæmt ekki eiga hagsmuna að gæta eða vera í fjárhagslegum tengslum við félög eða aðra aðila sem stofnunin hefur eftirlit með. Það þýðir m.a. að starfsmaður, maki hans eða annar mjög nákominn mega ekki eiga hlut í símafyrirtæki svo dæmi sé tekið eða sitja í stjórnnum slíkra fyrirtækja. Með nákomnum ættingja er hér átt við börn eða foreldra starfsmanns.

Að öðru leyti fer um um forstjóra og aðra starfsmenn samkvæmt lögum um réttindi og skyldur starfsmanna ríkisins.

Um 5. gr.

Í ákvæðinu er lagt til að Fjarskiptastofu verði heimil vinnsla persónuupplýsinga, þ.e. upplýsinga sem nauðsynlegar þykja við athugun á málum sem stofnunin vinnur að samkvæmt lögum þessum. Gerð er krafa um að vinnslan sé í samræmi við lög um persónuvernd og vinnslu persónuupplýsinga. Ekki er gert ráð fyrir að stofnunin þurfi að vinna með viðkvæmar persónuupplýsingar. Aðallega er um tengiupplýsingar að ræða, nöfn, kennitölur o.s.frv.

Um 6. og 7. gr.

Þó verkefnum stofnunarinnar er að meginstefnu til að finna í öðrum ákvæðum frumvarps þessa þá þykir rétt að kveða annars vegar á um markmið stofnunarinnar er varðar samkeppni á sviði fjarskiptaþjónustu og til að koma í veg fyrir óréttmæta viðskiptahætti, sbr. 6. gr., og er varða hagsmuni almennings, sbr. 7. gr. og sérstaklega markmið er varða öryggishagsmuni. Ákvæðin eru nátengd 3. gr. og öðrum ákvæðum frumvarps þessa sem og annarra laga og frumvarpa sem eru í þinglegri meðferð. Í d.-g. liðum 6. gr. er að finna innleiðingu á ákvæðum tilskipunar (ESB) 2018/1972. Í ákvæðunum er að finna almennar leiðbeiningar um það hvernig stofnunin skuli t.d. gæta hagsmuna almennings.

Ákvæðin þarfnast ekki frekari skýringa.

Um 8. gr.

Í fyrstu málsgrein er áréttað að stofnunin skuli ávallt stuðla að því að fjarskiptanet hér á landi byggji á bestu framkvæmd og nýjustu stöðlum og tæknilausnum, í þágu öryggissjónarmiða. Sem dæmi ber stofnuninni að leitast við að framkvæmd um stjórnhætti internets taki mið af öryggissjónarmiðum, m.a. varðandi vernd, virkni og gæði IP-fjarskiptaþjónustu. Þykir brýnt að stofnunin fylgist vel með nýjum stöðlum og tæknilausnum og leiti leiða til þess að taka upp slíkar lausnir hér á landi ef þörf krefur. Slíkt gæti til að mynda komið til skoðunar vegna upptöku IPV6, en flest fjarskiptafyrirtæki hér á landi notast enn við IPV4 og eru að dragast aftur úr þróun á alþjóðavísu hvað þetta varðar.

Í ákvæðinu er einnig kveðið á um það hlutverk stofnunarinnar að stuðla að bættem fjarskiptum í tengslum við almannavarnir og neyðarfjarskipti. Þá er lagt til að það verði fest í lög að stofnunin skuli vera ráðgefandi þegar almannavarnaástand er yfirvofandi, yfirstandandi og þegar því er lokið og uppbygging hefst. Fjarskipti eru einn lykil þáttur í almannavarnakerfi landsins og brýnt að færustu sérfræðingar á sviðinu séu til taks og til ráðgjafar sé þess þörf.

Í 3. mgr. er lagt til að stofnunin fái vald til að fela fjarskiptafyrirtækjum að gera ráðstafanir þegar almannavarnarástand er í yfirstandandi. Í miklu óveðri sem reið yfir landið í desember 2019, rofnaði fjarskiptasamband vegna langvarandi rafmagnsleysis. Fjarskiptafélögin í landinu, ásamt Póst- og fjarskiptastofnun, unnu vel saman í því ástandi sem upp var komið og stóðu saman að því að tryggja farsímasamband. Hugsanlegt er að sú staða kæmi upp að ekki næðist sátt um aðgerðir og því er stofnuninni veitt heimild til að gefa bindandi fyrirsmæli um aðgerðir þegar almannavarnarástand er yfirstandandi.

Um 9. gr.

Ákvæðið er efnislega samhljóða 4. gr. a. gildandi laga, að því undanskyldu að reglugerðarákvæði hefur verið fært aftur í lögin. Ákvæðið kom inn í lög um Póst- og fjarskiptastofnun með lögum um öryggi net- og upplýsingakerfa mikilvægra innviða nr.

78/2019 og er ætlað að geyma helstu grundvallarákvæði um starfrækslu og umgjörð netöryggissveitar sem Fjarskiptastofa starfrækir.

Ákvæðið þarfnast ekki frekari skýringa.

Um 10. gr.

Ákvæðið kveður á um gagnagrunn almennra fjarskiptaneta.

Tilskipun (ESB) 2018/1972 sem verið er að innleiða með nýju frumvarpi um fjarskipti, sjá þingskjal nr. 210 – 209. mál, 150. löggjafarþing 2020-2021, sem nú er í þinglegri meðferð á Alþingi þegar þetta er skrifað, er ítarleg og geymir ýmis nýmæli, þar á meðal ákvæði sem hafa þann tilgang að styrkja eftirlit á fjarskiptamarkaði og tryggja sjálfstæði og getu eftirlitsstjórnvaldsins sem falið er það hlutverk. Í athugasemdum við 109. gr. frumvarpsins, sem breytir öðrum lögum, kemur fram að ýmissa breytinga sé þörf á gildandi lögum um Póst- og fjarskiptastofnun, nr. 69/2003, vegna innleiðingar tilskipunarinnar í íslenskan rétt. Þegar þetta frumvarp er samið hefur frumvarp til nýrra fjarskiptalaga ekki verið afgreitt og því ekki enn búið að breyta gildandi lögum um Póst- og fjarskiptastofnun.

Ákvæði þetta sem er hér til umfjöllunar er samhljóða c. lið 109. gr. fyrrnefnds frumvarps samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra til nýrra fjarskiptalaga. Rétt þykir, til að auka skírleika, að taka upp athugasemdir sem fylgja því frumvarpi en þar kemur fram:

„Lagt er til að í nýrri [...] verði kveðið á um gagnagrunn almennra fjarskiptaneta. Ákvæði um slíkan gagnagrunn hefur verið í gildandi fjarskiptalögum, sbr. 62. gr. a sem kom inn með breytingalögum nr. 34/2011. Vísast til skýringa með frumvarpinu er varð að þeim lögum (þskj. 149, 136. mál á 139. lögb. 2010–2011). Hins vegar voru nýverið samþykkt lög á Alþingi um ráðstafanir til hagkvæmrar uppbyggingar háhraðafjarskiptaneta, nr. 125/2019, sem tóku gildi 1. janúar 2020. Með þeim lögum var umræddu ákvæði 62. gr. a breytt. Ekki eru lagðar til miklar efnisbreytingar á ákvæðinu í þessu frumvarpi en þó ber að geta tilgreiningar á gerð útbreiðsluspár en kveðið er á um slíkar spár í ákvæði 22. gr. tilskipunar (ESB) 2018/1972, sbr. tillögu að nýrri [...] með frumvarpi þessu. Að öðru leyti má telja að ákvæði 22. gr. tilskipunarinnar séu í raun fullinnleidd með gildandi ákvæði, sbr. fyrrnefnd lög nr. 125/2019.

Gert er ráð fyrir að skylt sé að afhenda upplýsingar á því formi sem Póst- og fjarskiptastofnun ákveður. Þetta er ekki breyting á gildandi ákvæði varðandi þráðlausan sendabúnað. Hins vegar þykir tilefni til að hnykkja á þessu mikilvæga atriði með því að mæla fyrir um sérstaka heimild fyrir [Fjarskiptastofu] til að setja reglur um samræmda skráningu á upplýsingum um almenn fjarskiptanet og búa til stöðluð sniðmát til skráningar á þeim. Söfnun upplýsinga getur verið ómarkviss og ekki þjónað tilgangi sínum ef upplýsingamar eru ósamstæðar eða ónákvæmar. Mikilvægt er að öll fjarskiptafyrirtæki afhendi upplýsingar um almenna fjarskiptainnviði á samræmdu formi sem geri úrvinnslu þeirra tæknilega mögulega, eða a.m.k. ekki tímafreka og óhagkvæma. Í 3. málsl. 1. mgr. [...] er gert ráð fyrir að trúnaður skuli ríkja um upplýsingar sem skráðar eru í gagnagrunninn, sbr. þó 4. og 5. mgr. Sú breyting er lögð til með 4. mgr. að tekið verði fram að í tengslum við stöðumat og stefnumótun á sviði fjarskipta verði endurgjaldslaust heimilt að nýta og óska eftir vinnslu upplýsinga úr gagnagrunninum. Gert er ráð fyrir að ráðherra geti kveðið nánar á um þetta í reglugerð, með vísan til lokamálsliðar 5. mgr. Í reglugerð mætti gera ráð fyrir að ef ósk um vinnslu upplýsinga úr gagnagrunninum sem er mjög umfangsmikil eða útheimtir utanaðkomandi bjargir geti komið til greiðslu samkvæmt sérstöku samkomulagi.

Í 5. mgr. [...] er lagt til að kveðið verði á um heimild er varðar aðgang almennings að gagnagrunninum, þess efnis að [Fjarskiptastofa] getur komið upp svæði þar sem endanotendur fá nægjanlega ítarlegar upplýsingar um hvaða tengingar eru fánlegar á mismunandi svæðum,

til að aðstoða við val á rekstraraðila eða þjónustuveitanda. Er þessu ætlað að innleiða 6. mgr. 22. gr. tilskipunar (ESB) 2018/1972. [Fjarskiptastofa], sem ábyrgðar- og rekstraraðili gagnagrunnsins, tekur ákvörðun um aðgengi að upplýsingum úr honum. Um beiðnir um aðgang að gögnum og upplýsingum hjá stjórnvöldum fer samkvæmt upplýsingalögum, nr. 140/2012. Ef á reynir er gert ráð fyrir að um kæruleið fari samkvæmt upplýsingalögum, þ.e. til úrskurðarnefndar um upplýsingamál. Varðandi 5. mgr. vísast að öðru leyti til skýringa við 3. tölul. b-liðar 1. tölul. 15. gr. í frumvarpinu er varð að lögum nr. 125/2019 (þskj. 122, 122. mál á 150. lögb. 2019–2020).“

Um 11. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um útbreiðsluspár háhraðaneta. Sama gildir um ákvæði þetta og 10. gr. frumvarpsins að það er tekið óbreytt úr frumvarpi samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra til nýrra fjarskiptalaga, þingskjal nr. 210 – 209. mál, 150. löggjafarþing 2020–2021. Í athugasemdum við ákvæðið í því frumvarpi kemur fram eftirfarandi:

„Lagt er til að [...] kveðið [verði] á um skyldu [Fjarskiptastofu] til að vinna heildstætt útbreiðslukort fyrir háhraðanet á a.m.k. þriggja ára fresti. Ákvæðinu er ætlað að innleiða 1. og 2. mgr. 22. gr. tilskipunarinnar þar sem gerð er sú krafa að mat á útbreiðslu fari fram á a.m.k. þriggja ára fresti. Rétt er að geta þess að sá gagnagrunnur sem [Fjarskiptastofa] vinnur að uppsetningu á mun að lokum ávallt byggjast á nýjustu upplýsingum fjarskiptafyrirtækja. Þegar sú virkni er komin verður að telja að þessi krafa um þriggja ára útbreiðslukort sé uppfyllt enda ávallt hægt að kalla fram nýjustu upplýsingar í gagnagrunninum. Þá er í 1. mgr. einnig kveðið á um heimild [Fjarskiptastofu] til að vinna svæðisbundnar útbreiðsluspár fyrir háhraðafarnet. Markmið slíkrar spár er að greina svæði þar sem ekki eru slík net til staðar og að undirbyggja ferli til aukinnar útbreiðslu. Þannig er stofnuninni gert skylt að birta niðurstöður slíkrar svæðisbundinnar og tímabundinnar útbreiðsluspár. Ákveði [Fjarskiptastofa] að nýta sér þessa heimild skulu spárnar innihalda allar viðeigandi upplýsingar, þ.m.t. upplýsingar um áætlaða útbreiðslu fyrirtækja eða opinberra yfirvalda á háhraðanetum eða verulegar uppfærslur eða stækkanir á netum.

Í 2. mgr. [...] er lagt til að fjallað verði um heimild [Fjarskiptastofu] til að bjóða aðilum, t.d. fjarskiptafyrirtækjum eða opinberum aðilum, að lýsa yfir áformum um uppbyggingu eða uppfærslu neta skv. 2. málsl. 1. mgr. Komi fram yfirlýsing um slík áform getur stofnunin óskað eftir upplýsingum um hvort aðrir aðilar vilji setja fram slík áform. Hér er um að ræða ákvæði sem á að stuðla að aukinni uppbyggingu og útbreiðslu háhraðaneta á svæðum þar sem slík net eru ekki til staðar. Við framkvæmd ákvæðisins er mikilvægt að réttar og nákvæmar upplýsingar liggi til grundvallar og skal [Fjarskiptastofa] tilgreina upplýsingar sem skulu fylgja yfirlýsingum aðila sem og upplýsa þá aðila sem senda inn yfirlýsingu um áform uppbyggingar eða uppfærslu neta um það hvort aðgangsneta af næstu kynslóð nái til, eða líklegt sé að muni ná til, viðkomandi svæðis á grunni þeirra upplýsinga sem finna má í gangagrunni stofnunarinnar samkvæmt [ákvæðinu skal] [Fjarskiptastofa] [...] við framkvæmd ákvæðisins ávallt gæta að almennum meginreglum stjórnsýsluréttar um skilvirka, hlutlæga og gagnsæja málsmeðferð og tryggja jafnræði aðila. Ákvæðinu er ætlað að innleiða 3. og 4. mgr. 22. gr. tilskipunarinnar.

Í 3. mgr. [ákvæðisins] er lagt til að kveðið verði á um skyldu [Fjarskiptastofu] til að afhenda hlutaðeigandi stjórnvöldum þær yfirlýsingar sem stofnunni berast skv. 2. mgr. ákvæðisins. Hér er um að ræða stjórnvöld sem fara með úthlutun opinbers fjármagns til útbreiðslu neta, svo sem fjarskiptasjóð og sveitarfélög, sem og aðila sem fara með svæðisbundnar áætlanir um uppbyggingu neta. Þetta ákvæði verður að lesa til samræmis við

4. og 5. mgr. [10. gr. frumvarpsins] og skal ávallt gæta að trúnaði um þær upplýsingar sem fram koma í gögnunum. Ákvæðinu er ætlað að innleiða 5. mgr. 22. gr. tilskipunarinnar en þar er jafnframt kveðið á um að þau stjórnvöld sem koma að úthlutun úðniréttinda og fara með framkvæmd alþjónustu taki tillit til niðurstöðu þessarar útbreiðsluspár og innkominna yfirlýsinga en þau verkefni eru á höndum [Fjarskiptastofu].“

Um 12. gr.

Í 12. gr. frumvarpsins er að finna nýmæli er ætlað er að leggja áherslu á það leiðarljós stofnunarinnar að stuðla að framförum á fjarskiptamarkaði, eftir því sem mögulegt er.

Það er mikiláskorun fyrir stjórnvöld að fylgja eftir hraðri tækniþróun en er hér leitast við að halda í við hina hröðu tækniþróun sem leiðir af fjórðu iðnbyltingunni. Stofnuninni er ætlað að gera ráð fyrir fullnægjandi fjármagni og mannauði til virkrar þátttöku í alþjóðastarfi í rekstraráætlun sinni á hverju ári, og skal í því skyni einnig líta til þeirra sjónarmiða sem hér er kveðið á um.

Um 13. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um rannsóknir, þróunarstarf og fræðslu og er að hluta til um nýmæli að ræða. Ákvæðið er nátengt 3. og 12. gr. frumvarpsins og er ætlað að ýta undir framfarir, nýsköpun, innleiðingu og hagnýtingu fjarskiptatækni hér á landi, í því skyni að hámarka jákvæð áhrif tækninnar á samkeppnisstöðu samfélagsins, framþróun og netöryggi, í samræmi við samfélagsleg og umhverfisleg markmið.

Lagt er til í 1. mgr. að stofnuninni verði heimilt að taka þátt í rannsóknum og þróunarstarfi á starfssviði sínu.

Í 2. mgr. er lagt til að stofnunin skuli stuðla að fræðslu á starfssviði sínu. Áréttað er í ákvæðinu að þetta gildi einnig um netöryggi, enda starfrækir stofnunin vefsvæðið netoryggi.is, þar sem er að finna ýmsa fræðslu á sviði netöryggis. Brýnt er að stofnunin stuðli að fræðslu á sínu sviði og t.d. veiti starfsmönnum sínum svigrúm til að stunda t.d. kennslu í háskólum landsins, gerast leiðbeinendur við lokaritgerðir o.fl.

Þá er lagt til að stofnunin geti tekið þátt í þróun markaðar fyrir fjarskipta- og upplýsingatækni með ýmsu móti og er það talið er upp í 6 liðum, sem að stofni til eru byggðir á ákvæðum úr 3. gr. núgildandi laga um Póst- og fjarskiptastofnun nr. 69/2003.

Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki skýringar.

Um 14. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um skyldu stofnunarinnar til að vera ráðgefandi fyrir stjórnvöld og ráðuneytið. Gert er ráð fyrir að stofnunin fylgist með tækniþróun og fylgist með að stjórnvöld standi við og uppfylli alþjóðlegar skuldbindingar. Þá skal stofnunin gera tillögur til ráðherra um nauðsynlegar breytingar á lögum og reglugerðum gerist þess þörf. Ákvæðið þarfnast ekki nánari skýringa. Sambærilegt ákvæði er að finna í 3. gr. núgildandi laga um stofnunina.

Um 15. gr.

Ákvæðið fjallar um eftirlitsúrræði og viðurlög og er svotil samhljóða 5. gr. gildandi laga um Póst- og fjarskiptastofnun. Þær breytingar hafa verið gerðar að persónuverndarákvæði sem var í ákvæðinu hefur verið sett í sér ákvæði. Þá hafa verið settar inn breytingar sem gera átti með frumvarpi samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra, þingskjal nr. 210 – 209. mál, 150.

löggjafarþing 2020-2021, sem er í þinglegri meðferð. Rétt þykir að taka upp skýringar sem fylgdu frumvarpi því er fylgdi 5. gr. gildandi laga en þar kemur fram:

„Nýtt ákvæði sem byggt er á 11. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins nr. 2002/20/EB frá 7. mars 2002 um veitingu heimilda fyrir fjarskiptanet og þjónustu (Heimildatilskipun), er að finna í 2. mgr. og inniheldur það upptalningu í sex liðum um það hvenær [Fjarskiptastofa] getur krafðið fjarskiptafyrirtæki um upplýsingar í sambandi við almennar heimildir, réttindi eða sérstakar kvaðir, sbr. frumvarp til laga um fjarskipti. Upptalningin er ekki tæmandi. A-liður fjallar um kerfisbundna eða tilfallandi könnun á því hvort greitt sé í jöfnunarsjóð, um gagnkvæma starfrækslu þjónustu, þ.e. um þjónustu sem notendur í mismunandi netum eiga að hafa aðgang að, samtengingu neta í sama tilgangi og um starfrækslugjöld fyrir tíðnir og númer. B-liður nær til könnunar þess að fenginni kvörtun hvort farið sé eftir almennum heimildum og réttindum. [Fjarskiptastofa] getur einnig kallað eftir slíkum upplýsingum ef stofnunin hefur einhverjar aðrar ástæður til þess að ætla að skilyrði séu ekki virt eða hefur hafið könnun að eigin frumkvæði. C-liður tengist veitingu réttinda til að nota tíðnir og númer en kveðið er á um málsmeðferð við veitingu í frumvarpi til laga um fjarskipti. D-liður tekur til útgáfu [Fjarskiptastofnunar] á samanburði á gæðum og verði fyrir þjónustu og aðgang að netum sem fjarskiptafyrirtæki veita notendum. E-liður er aftur á móti um tölfræðilegar upplýsingar sem [Fjarskiptastofa] safnar til þess að stjórnvöld geti haft heildarsýn yfir markaðinn. F-liður tengist markaðsgreiningu sem [Fjarskiptastofu] er gert að framkvæma til þess að ganga úr skugga um hvort réttlætanlegt er að leggja kvaðir á fjarskiptafyrirtæki með markaðsráðandi stöðu.

Samkvæmt 3. mgr. er ekki heimilt að krefja fjarskiptafyrirtæki um upplýsingar skv. 2. mgr. áður en því er veittur aðgangur að fjarskiptamarkaði né gera slíkar upplýsingar að skilyrði fyrir aðgangi. Upplýsingar skv. c-lið eru undantekning en þær eru nauðsynlegar til þess að hægt sé að skrá viðkomandi fyrirtæki. [Fjarskiptastofu] ber að upplýsa í hvaða tilgangi á að nota umbeðnar upplýsingar.

4.–10. mgr. eru efnislega samhljóða gildandi lögum.

Ákvæði um upplýsingagjöf fjarskiptafyrirtækja sækir stoð í 5. gr. rammatiskipunarinnar og áður nefnda grein heimildatilskipunarinnar.“

Í frumvarpi til nýrra fjarskiptalaga, sjá þingskjal nr. 210 – 209. mál, 150. löggjafarþing 2020-2021, kemur fram eftirfarandi: „Með frumvarpinu eru lagðar til breytingar á 5. gr. laganna í tengslum við innleiðingu á 5. og 21. gr. tilskipunarinnar. Þær þarfnast ekki nánari skýringar.“

Um 16. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um lausn deilumála fjarskiptafyrirtækja og er ákvæðið að finna í 9. gr. gildandi laga um Póst- og fjarskiptastofnun. Ákvæðið er nánast óbreytt en þó er bætt inn nýrri 3. mgr. Í athugasemdum við g. lið 109. gr. frumvarps samgöngu- og sveitarstjórnarráðherra til nýrra fjarskiptalaga, sjá þingskjal nr. 210 – 209. mál, 150. löggjafarþing 2020-2021, er að finna athugasemdir við nýja 3. mgr. en þar kemur fram:

„Evrópskum hópi eftirlitsaðila á sviði fjarskipta (BEREC) er ætlað ráðgefandi hlutverk, m.a. í tilviki ágreiningsmála þvert á landamæri, með vísan til skýringa við f-lið [sjá athugasemdir við ...]. Í fyrirbyggjandi drögum að ákvörðunum sameiginlegu EES-nefndarinnar, sem samningaviðræður eru á lokastigi um, um upptöku gerðanna í EES-samninginn, er í samræmi við tveggja stöða kerfi EES-samningsins gert ráð fyrir því að fjarskiptaeftirlitsstofnanir EFTA-ríkjanna innan Evrópska efnahagssvæðisins hafi fullan þátttökurétt í störfum stjórnar og vinnuhópa BEREC og BEREC-skrifstofunnar, þó ekki

atkvæðisrétt, en afstaða þeirra til mála verði skrásett sérstaklega í samræmi við eldri fordæmi. Með frumvarpinu er lagt til að í nýrri 3. mgr. 9. gr. laga nr. 69/2003 verði kveðið á um að við úrlausn deilumála yfir landamæri beri [Fjarskiptastofu] að viðhafa samráð um lausn deilunnar við systurstofnanir í samræmi við skuldbindingar samkvæmt samningnum um Evrópska efnahagssvæðið. Þó má samþykkja tímabundnar ráðstafanir í undantekningartilvikum, hvort heldur að eigin frumkvæði stofnunarinnar eða að beiðni aðila, ef nauðsynlegt er að bregðast skjótt við til að standa vörð um samkeppni eða vernda hagsmuni endanotenda. Málsmeðferð samkvæmt ákvæðinu skal ekki koma í veg fyrir að deila verði borin undir dómstóla.“

Í frumvarpi því er varð að lögum um Póst- og fjarskiptastofnun, sjá þingskjal 961 – 600. mál, 128. löggjafarþing 2002-2003, kemur fram:

„Í 7. gr. gildandi laga er fjallað um kvartanir fjarskiptafyrirtækja og póstrekenda og notenda. Vegna aukinnar áherslu tilskipana ESB á neytendavernd á fjarskiptasviðinu og vegna þess að meðferð mála er ólík eftir því hvort eingöngu fjarskiptafyrirtæki og póstrekendur eiga hlut að máli eða hvort kvörtun berst frá notendum hefur greininni verið skipt í tvær greinar í frumvarpinu. Í 9. gr. frumvarpsins er fjallað um deilumál fyrirtækja með hliðsjón af 20. gr. og 21. gr. rammatilskipunarinnar og 4. mgr. 5. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins nr. 2002/19/ EB frá 7. mars 2002 um aðgang að, og samtengingu við, fjarskiptanet og aðstöðu sem þeim tengist (Aðgangs- og samtengingartilskipun).

Í 1. mgr. er lýst málsmeðferð komi upp deilur milli fyrirtækja sem reka almenn fjarskiptanet eða veita almenna fjarskiptaþjónustu eða milli póstrekenda um skyldur sem kveðið er á um og leiða má af lögum um fjarskipti og lögum um pósthjónustu. Deiluaðili eða aðilar geta beint málinu til [Fjarskiptastofu] sem hefja skal sáttaumleitanir. Beri þær ekki árangur skal stofnunin skera úr ágreiningi aðila eins fljótt og við verður komið en aldrei síðar en innan fjögurra mánaða frá því að málið barst stofnuninni, nema sérstaklega standi á, t.d. ef málshefjandi óskar eftir frestun málsmeðferðar eða ef mál er sérstaklega erfitt úrlausnar.

Samkvæmt 2. mgr. skal birta ákvörðun Póst- og fjarskiptastofnunar opinberlega en stofnunin getur tekið til greina óskir aðila um viðskiptaleynd á ákveðnum upplýsingum.

Þegar deiluaðilar eru sinn frá hvoru landinu innan EES skulu fjarskiptaefirlitsstofnanir viðkomandi landa vinna saman að lausn deilunnar.

Í 4. mgr. er heimild [Fjarskiptastofu] til að setja reglur um málsmeðferð.“

Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki skýringar.

Um 17. gr.

Ákvæðið kveður á úrræði neytenda til að senda kvartanir til stofnunarinnar og er samhljóða 10. gr. gildandi laga. Í athugasemdun við 10. gr. frumvarps þess er varð að lögum um Póst- og fjarskiptastofnun, sjá þingskjal 961 – 600. mál, 128. löggjafarþing 2002-2003, kemur fram:

„Yfirskrift þessarar greinar er kvartanir og segir greinin til um málsmeðferð þegar neytendur eða aðrir sem hagsmuna hafa að gæta telja að fjarskiptafyrirtæki eða póstrekendur brjóti gegn skyldum sínum eða skilmálum sem mælt er fyrir um. Hlutaðeigandi getur beint kvörtun til [Fjarskiptastofu] sem skal hefja málsmeðferð með því að leita álits viðkomandi fjarskiptafyrirtækis eða póstrekanda. Stofnunin skal reyna að leysa ágreining á skjóttan hátt en takist það ekki skal skera úr ágreiningi með ákvörðun stofnunarinnar. Ákvæði þetta er byggt á 34. gr. tilskipunar Evrópuþingsins og ráðsins nr. 2002/22/EB frá 7. mars 2002 um alþjónustu og réttindi notenda í sambandi við fjarskiptanet og þjónustu (Alþjónustutilskipun).

Í 3. mgr. er heimild [Fjarskiptastofu] til að setja reglur um málsmeðferð.“

Um 18. gr.

Ákvæðið er samhljóða 11. gr. gildandi laga um stofnunina. Gert er ráð fyrir að verulegir hagsmunir þurfi að vera í húfi svo hægt sé að taka bráðabirgðaákvörðun. Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki skýringa.

Um 19. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um sektir og innheimtu sekta. Ákvæðið er nánast samhljóða núverandi 12. gr. gildandi laga um Póst- og fjarskiptastofnun. Gerðar hafa verið breytingar á ákvæðinu vegna mögulegrar tilfærslu póstmála til Byggðastofnunar ásamt smávægilegum breytingum. Hámarks sektir hafa verið hækkaðar upp í eina milljón króna og því getur sekt numið frá 50.000 kr. til 1.000.000, kr. Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki skýringa.

Um 20. gr.

Ákvæðið varðar úrskurðarnefnd fjarskiptamála. Ákvæðið er nánast samhljóða 13. gr. gildandi laga um Póst- og fjarskiptastofnun. Að undanskildum fáeinum orðalagsbreytingum til samræmis við mögulegan flutning póstmála til Byggðastofnunar. Þá er bætt við nýrri málsgrein þar sem kveðið er á um að Fjarskiptastofa skuli reglubundið og a.m.k. einu sinni á ári birta samantekt um fjölda og almennt inntak kæra skv. 1. mgr., lengd málsmeðferðar fyrir úrskurðarnefndinni og fjölda úrskurða sem heimila tímabundnar ráðstafanir. Samantektina má birta í ársskýrslu skv. 33. gr.

Sú breyting er lögð til á ákvæðinu frá 13. gr. gildandi laga að slakað verði á formskilyrðum til setu í úrskurðarnefnd um fjarskiptamál. Í stað þess að miðað sé við hæfisskilyrði hæstaréttardómara skv. 13. gr. dómstólalaga, nr. 50/2016, verði krafa um lögmannsréttindi og reynslu sem nýtist við úrlausn kærumála í fjarskipta- og póstmálum látin nægja. Þá er lögð til sú breyting frá 3. mgr. 13. gr. að ekki þurfi samþykki ráðherra fyrir málskoti af hálfu Fjarskiptastofu í kjölfar úrskurðar úrskurðarnefndar um fjarskiptamál. Ákvæðið í núverandi mynd þykir ekki samræmast 1. mgr. 8. gr. tilskipunar (ESB) 2018/1972 um sjálfstæði fjarskiptaeftirlitsstofnunar. Loks er lagt til að innleidd verði 31. gr. tilskipunarinnar með lögfestingu nýrrar 8. mgr., um birtingu samantektar um fjölda og inntak kærumála til úrskurðarnefndarinnar, lengd málsmeðferðar fyrir henni og fjölda úrskurða sem heimila tímabundnar ráðstafanir. Rétt þykir að taka fram, til að fyrirbyggja mögulegan vafa, að upphaf málsmeðferðartíma ber að miða við móttökudag stjórnsýslukæru af hálfu úrskurðarnefndar fjarskipta- og póstmála. Þessi samantekt má vera hluti ársskýrslu Fjarskiptastofu.

Um 21. gr.

Ákvæðið kveður á um heimild til gjaldtöku og er það í samræmi við gildandi 14. gr. laga um Póst- og fjarskiptastofnun. Gerðar hafa verið breytingar á ákvæðinu vegna mögulegs flutnings póstmála frá stofnuninni og hvað varðar rekstrargjald sem samanlagt skal taka til kostnaðar sem hlýst af stjórnun, eftirliti og framkvæmd laga um fjarskipti. Ekki er gert ráð fyrir hækkun hlutfallstölu rekstrargjalds í tilviki fjarskiptafyrirtækja. Með frumvarpinu er lagt til að í lokamálsgrein ákvæðisins verði horfið frá breytingu með lögum nr. 47/2018, um breytingu á ýmsum lagaákvæðum um markaðar tekjur, en með þeim var kveðið á um að gjöld fyrir tíðninotkun skv. 25. gr. skyldu renna í ríkissjóð en ekki til að standa undir umsýslukostnaði Fjarskiptastofu vegna umsýslu sem óhjákvæmilega fylgir skipulagi tíðninotkunar og eftirliti með sendibúnaði. Lagt er til að áætlun fjárlaga um tekjur af gjaldi fyrir tíðninotkun skv. 25. gr. frumvarpsins skuli ásamt áætlun um tekjur af eftirlitsgjaldi liggja

til grundvallar ákvörðun fjárveitinga til reksturs starfsemi Fjarskiptastofu. Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki skýringa.

Um 22. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um gjald fyrir tíðninotkun og er ákvæðið í samræmi við 14. gr. a. gildandi laga um Póst- og fjarskiptastofnun. Til skýringa á gjalddöku á tíðnum vísast til athugasemda við 3. gr. greinagerðar frumvarps til laga um breytingu á lögum um Póst- og fjarskiptastofnun, Þskj. 441 — 397. mál, 133. löggjafarþing 2006-2007. Ákvæðið þarfnast ekki frekari skýringa.

Um 23. gr.

Með ákvæðinu er lagt til að stofnunin hafi heimild til að hafa tekjur af sérhæfðri þjónustu og verksamningum, sem og rannsóknar- og þróunarverkefnum. Ákvæðið er nýmæli. Þetta ákvæði er sett hér inn til að auka getu stofnunarinnar til sinna verkefnum í samhengi við 3. mgr. 2. gr. frumvarpsins og 12. gr. frumvarpsins. Ákvæðið þarfnast ekki frekari skýringa.

Um 24. gr.

Ákvæðið fjallar um umsögn hagsmunaaðila og er sama efnis og 6. gr. gildandi laga en nokkuð aukin. Um er að ræða sérstaka andmælareglu. Viðbætur við ákvæðið frá 6. gr. gildandi laga fela í sér innleiðingu á 23. og 24. gr. tilskipunarinnar (ESB) 2018/1972. Lagt er til að kveðið verði á um hæfilegan umsagnarfrest hagsmunaaðila í aðdraganda ákvarðanatöku Fjarskiptastofu sem hefur veruleg áhrif á fjarskiptamarkað. Fresturinn skuli ekki vera skemmri en 30 dagar, nema í undantekningartilvikum. Þá er lagt til að í ákvæðinu segi berum orðum að niðurstöður samráðsferlis skuli vera aðgengilegar öllum, að því marki sem ekki er um trúnaðarskyldar upplýsingar að ræða í skilningi laga. Í reynd hefur Póst- og fjarskiptastofnun almennt hagað opnu samráði sínu í samræmi við þessar kröfur en rétt þykir að gera þær bindandi að lögum. Í 2. mgr. er lagt til að áréttuð verði skylda Fjarskiptastofu til að gæta tillitssemi við neytendur, ekki síst fatlað fólk, við ákvarðanir um málefni sem tengjast réttindum endanotenda að því er fjarskiptaþjónustu varðar sem ákvæði frumvarpsins gera ráð fyrir að skuli vera aðgengileg öllum. Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki skýringa.

Um 25. gr.

Með ákvæðinu er lagðar til reglur um þagnarskyldu og samskipti við eftirlitsstjórnvöld. Ákvæðið er samhljóða núgildandi 8. gr. laga um Póst- og fjarskiptastofnun og þarfnast ekki frekari skýringa.

Um 26. gr.

Í ákvæðinu er kveðið á um samvinnu og samráð. Um nýmæli er að ræða. Með ákvæðinu er lagt til að stofnuninni verði skylt að viðhafa samráð við hagsmunaaðila um málefnasvið sín.

Þá er einnig að finna ákvæði þess efnis að stofnuninni sé heimilt að setja á fót sérstakar tímabundna samstarfshópa, vegna einstakra mála. Er þar m.a. átt við samstarfsverkefni á sviði nýsköpunar, eða ef samstarf er nauðsynlegt til þess að tryggja bestu framkvæmd á einstökum sviðum, t.d. vegna upptöku nýrra tæknilausna, á borð við IPv6.

Ákvæðið er í anda vandaðra stjórnsýsluhátta og gegnsæis. Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki skýringa.

Um 27. gr.

Með ákvæðinu er lagt til að kveðið verði á um það í lögum um stofnunina að hún skuli taka þátt í alþjóðlegu samstarfi. Ákvæðið er nokkuð breytt frá gildandi lögum, en er í samræmi við önnur lög um opinberar stofnanir sem sett hafa verið á nýliðnum árum svo sem lögum nr. 70/2018 um Þjóðskrá Ísland.

Þá er einnig opnað fyrir þann möguleika að stofnunin geti tekið þátt í alþjóðlegu samstarfi á sínu sviði að eigin frumkvæði. Til að mynda á stofnunin og netöryggissveitin í virku samstarfi við Norðurlöndin.

Þá þykir einnig rétt að opna á það að stofnunin geti tekið þátt í öðru alþjóðlegu samstarfi á þessu sviði, en sem dæmi má nefna EURODIG (European Dialog on Internet Governance) og IGF (Internet Governance Forum) en þar fer fram mikilvægt samráð og samstarf á sviði stjórnháttar internetsins, en vettvangurinn er ætlaður öllum hlutaðeigandi, opinberum aðilum og úr einkageiranum, sem og aðilum úr fræðasamfélaginu. IGF var stofnað á vettvangi Sameinuðu þjóðanna árið 2006 og hefur fundað reglulega síðan, en íslensk stjórnvöld hafa lítið eða ekki tekið þátt á þessum vettvangi hingað til.

Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki frekari skýringa.

Um 28. gr.

Ákvæðið fjallar samskipti við eftirlitsstjórnvöld Evrópska efnahagssvæðisins og er efnislega sambærilegt við 7. gr. gildandi laga en þær breytingar sem lagðar eru til hér, er fjallað um í frumvarpi til nýrra fjarskiptalaga.

Meðal nýmæla má nefna nýja 3. mgr. þar sem lagt er til að kveðið verði á um að Fjarskiptastofa skuli stuðla að fyrirsjáanleika í framkvæmd eftirlits og reglubundins endurmats eftirlitsaðferða til samræmis við þróun viðurkenndra viðmiða um bestu framkvæmd. Þannig beri stofnuninni til að mynda að horfa til starfa evrópsks hóps eftirlitsaðila á sviði fjarskipta (e. Body of European Regulators for Electronic Communications eða BEREC), sem er ráðgefandi og stefnumótandi samstarfsvettvangur sem ætlað er að stuðla að samræmdri innleiðingu og framkvæmd samevrópsks regluverks á fjarskiptamarkaði, svo sem með útgáfu leiðbeininga og ráðgjöf.

Á meðal annarra nýmæla er tillaga að nýrri 5. mgr. sem mælir fyrir um að árlega skuli Póst- og fjarskiptastofnun miðla yfirlitsskýrslu til Eftirlitsstofnunar EFTA (ESA) og Netöryggisstofnunar Evrópu (ENISA) um tilkynnt öryggisatvik og meðhöndlun þeirra, með vísan til 40. gr. tilskipunar (ESB) 2018/1972. Með nýrri 6. mgr. er lagt til að lögfest verði heimild til innleiðingar á BEREC-reglugerð (ESB) 2018/1971 í íslenskan rétt með útgáfu reglugerðar. BEREC-reglugerðin, ásamt tilskipun (ESB) 2018/1972, er hluti af svokölluðum fjarskiptapakka Evrópusambandsins frá 2018.

Um 29. gr.

Í ákvæðinu er lagt til að Fjarskiptastofa geri árlega skýrslu um starfsemi sína og á ákvæðið rætur sínar að rekja til 15. gr. gildandi laga. Þær breytingar sem lagðar eru til á ákvæðinu frá gildandi 15. gr. eru tilkomnar vegna ákvæða 6., 8. og 16. gr. tilskipunar (ESB) 2018/1972. Ákvæðið þarfnast ekki skýringar.

Um 30. gr.

Ákvæðið kveður á um skyldu og heimild ráðherra til að setja reglugerðir með stoð í lögnum. Rétt þykir að fara nokkrum orðum yfir d lið 2. mgr. ákvæðisins.

Lagt er til að lögfest verði heimild ráðherra til að setja reglugerð um innleiðingu reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) 2019/881 frá 17. apríl 2019 um Netöryggisstofnun Evrópu (e. European Union Agency for Cybersecurity eða ENISA) og netöryggisvottunarkerfi upplýsinga- og samskiptatækja og um niðurfellingu reglugerðar Evrópuþingsins og ráðsins (ESB) nr. 526/2013 frá 21. maí 2013 um Net- og upplýsingaöryggisstofnun Evrópusambandsins (ENISA). Til þessa hafa reglugerðir Evrópusambandsins um Netöryggisstofnunina verið innleiddar hér á landi í reglugerðum, á grundvelli almennrar heimildar til setningar reglugerða í 16. gr. laga um Póst- og fjarskiptastofnun, sbr. reglugerð nr. 1265/2014, um Net- og upplýsingaöryggisstofnun Evrópu. Hin nýja reglugerð (ESB) 2019/881 um Netöryggisstofnunina var samþykkt 17. apríl 2019 og með henni var m.a. gerð breyting á heiti stofnunarinnar (áður var enskt heiti hennar the European Union Agency for Network and Information Security). Með nýju reglugerðinni var ENISA gerð að varanlegri stofnun og sérstaklega horft til þess að efla viðbragðsgetu stofnunarinnar sem stuðningsaðila við aðrar stofnanir ESB og ríki á Evrópska efnahagssvæðinu. Sem dæmi er stofnuninni ætlað að stuðla að hærra viðbúnaðarstigi með framkvæmd reglubundinna æfinga vegna netógnna, taka á móti tilkynningum frá ríkjum um öryggisatvik, hýsa samráðsvettvang landstengiliða netöryggissveita, veita ráðgjöf og gefa út leiðbeiningar. ENISA á að verða þekkingarmiðstöð um netöryggismál, beita sér fyrir almennri fræðslu á því sviði og aðstoða ríki á Evrópska efnahagssvæðinu við að stuðla að vitund borgara um netöryggi. Reglugerð (ESB) 2019/881 geymir einnig ákvæði um valkvætt samræmt vottunarkerfi fyrir upplýsinga- og samskiptatæki sem m.a. er ætlað að stuðla að viðeigandi prófunum á nettengdum hlutum sem fyrirhugað er að markaðssetja í Evrópu. Innleiðing reglugerðarinnar þykir ekki kalla á nýja lagasetningu að öðru leyti en felst í tillögu þessa frumvarps. Athygli er vakin á að reglugerð (ESB) 2019/881 verður endurskoðuð fyrir 31. desember 2023, einkum í því skyni að endurmeta hvort gera skuli að skyldu að undirgangast vottun. Samgöngu- og sveitarstjórnarráðuneytið birti til umsagnar í samráðsgátt stjórnvalda áform um upptöku reglugerðar (ESB) 2019/881 í EES-samninginn (18. september til 4. október 2019, mál nr. S-229/2019), en engar umsagnir bárust. Undirbúningur upptöku gerðarinnar í EES-samninginn er hafinn á vettvangi EES-samstarfsins.

Að öðru leyti þarfnast ákvæðið ekki skýringa.

Um 31. gr.

Gert er ráð fyrir, verði frumvarpið að lögum að það taki gildi 1. júní 2021. Ákvæðið þarfnast ekki skýringa.